

Lublin 2025

NOWI SĄSIEDZI. LUBLIN WOBEC WYZWAŃ INTEGRACJI

Raport z badania postaw wobec nowych mieszkańców oraz integracji

Autor

Andrzej Stawicki
Instytut Socjologii UMCS
Centrum Analiz Migracyjnych MigLab

Współpraca

Małgorzata Zmysłowska
Marta Nazaruk-Napora
Biuro Partycypacji Społecznej, Urząd Miasta Lublin

Projekt sfinansowany w ramach grantu NCN Miniatura 7, nr. 2023/07/X/HS6/01562 p.t.: „Współtworzenie i wykorzystywanie wiedzy naukowej w politykach publicznych. Studium przypadku diagnozy społecznej realizowanej na potrzeby Urzędu Miasta Lublin”.

Spis treści

Główne wnioski	3
Wstęp	3
Informacje o badaniu.....	7
Cel i problematyka badania	7
Metodologia	7
Próba badawcza	7
Wyniki badania.....	9
1. Percepcja zmian zachodzących w mieście wynikających ze wzrostu liczby nowych mieszkańców.	9
Świadomość rosnącej liczby nowych mieszkańców	9
Percepcja zmian życia miasta	10
Obszary dostrzeganych zmian oraz ich ocena	11
Uzasadnienia oceny zmian	12
Tymczasowość czy trwałość zmian?.....	13
2. Percepcja wpływu obecności nowych mieszkańców na życie codzienne i indywidualne doświadczenia.....	14
Postrzeganie liczby migrantów w najbliższym otoczeniu	14
Doświadczone zmiany w życiu codziennym mieszkańców.....	15
Czynniki wpływające na doświadczanie zmian	16
Charakter zmian na rynku pracy	17
Charakter zmian w sąsiedztwach	18
Charakter zmian w obszarze czasu wolnego	18
Charakter zmian w edukacji i usługach publicznych	19

Ocena doświadczeń wynikających ze zmian i ich uzasadnianie	20
3. Kontakt i relacje z nowymi mieszkańcami.....	22
Częstotliwość i miejsca kontaktu	22
Bariery napotymane podczas kontaktu z nowymi mieszkańcami	23
Zaufanie do nowych mieszkańców i jego uwarunkowania	24
Bliskość relacji i dystans społeczny	25
Czynniki wpływające na dystans społeczny	26
4. Postawy wobec integracji	27
Jak powinna wyglądać integracja?	27
Znajomość działań integracyjnych oraz uczestnictwo	28
Przyczyny braku uczestnictwa w działaniach integracyjnych	29
Proponowane kierunki dostosowania działań integracyjnych	30
Integracja a czas wolny	31
5. Postrzeganie działań integracyjnych w Lublinie.....	32
Świadomość na temat polityki integracyjnej miasta	32
Ocena działań integracyjnych realizowanych w Lublinie	33
Zakończenie	35
Załącznik 1. Kwestionariusz ankiety	36

Niniejszy raport jest efektem badań zrealizowanych w Instytucie Socjologii UMCS przez Centrum Analiz Migracyjnych MigLab, w ramach grantu Narodowego Centrum Nauki, którego zasadniczym celem jest analiza i opis uwarunkowań skutecznej współpracy między środowiskiem naukowym a sektorem polityk publicznych. Badanie zostało zrealizowane w styczniu 2025 roku na próbie 600 dorosłych mieszkańców Lublina.

Główną ideą projektu było opracowanie oraz przeprowadzenie diagnozy społecznej, która odpowiadać będzie na aktualne zapotrzebowanie na wiedzę wśród podmiotów aktywnie zaangażowanych w tworzenie i realizację polityk miejskich.

Jednym z najbardziej palących wyzwań, przed jakimi obecnie stoją polskie miasta, jest opracowanie i wdrażanie efektywnej polityki integracyjnej, dostosowanej do potrzeb zarówno społeczności przyjmującej, jak i nowo przybyłych mieszkańców. Potrzeba ta wynika przede wszystkim z dynamicznego wzrostu liczby migrantów oraz uchodźców wojennych, którzy w ostatnich latach stali się istotną częścią miejskich społeczności. W tym kontekście szczególnie istotne jest poznanie postaw mieszkańców wobec integracji cudzoziemców, które kształtują przestrzeń społeczną i klimat sprzyjający (lub utrudniający) wzajemnemu poznawaniu się i współżyciu różnych grup społecznych.

Z uwagi na intensywny proces umiędzynarodowienia, jakiego doświadcza miasto Lublin, za perspektywę czasową niniejszego badania przyjęto ostatnie pięć lat. Okres ten charakteryzował się szczególnie dynamicznym napływem migrantów, w tym osób uciekających przed wojną, a problematyka reagowania i zarządzania zachodzącymi procesami stała się jednym z priorytetów zarówno na poziomie krajowym, jak i lokalnym, samorządowym.

Raport prezentuje wyniki badań na temat tego, jak mieszkańcy Lublina postrzegają zmiany zachodzące w wyniku obecności nowych mieszkańców, jak oceniają wpływ tych zmian na życie miasta oraz jak wyglądają ich indywidualne doświadczenia w kontaktach z migrantami. Szczególna uwaga została skierowana na analizę relacji społecznych, kontekstu ich powstawania, a także na ocenę dystansu społecznego między mieszkańcami Lublina a migrantami. Ważnym

elementem badania było również określenie czynników wpływających na poziom zaufania do nowych mieszkańców oraz gotowości społeczności lokalnej

do udziału w działaniach integracyjnych, mających na celu wzajemne poznawanie się i niwelowanie potencjalnych barier.

Ostatnia część raportu zawiera szczegółowe informacje o głównych oczekiwaniach mieszkańców wobec polityki integracyjnej oraz ich propozycje dostosowania działań integracyjnych do lokalnych uwarunkowań i potrzeb społecznych.

Badanie zostało zrealizowane w ścisłej współpracy z ekspertami zajmującymi się migracjami i integracją społeczną, przedstawicielami władz miejskich zaangażowanych w kształtowanie polityki integracyjnej Lublina oraz z przedstawicielami sektora organizacji pozarządowych realizujących konkretne działania integracyjne. Dzięki temu określono kluczowe priorytety badawcze, które znalazły odzwierciedlenie w niniejszym raporcie.

Autor wyraża głęboką nadzieję, że przedstawione tutaj wyniki i wnioski będą stanowić istotną wskazówkę dla dalszych działań integracyjnych, sprzyjając skuteczniejszemu budowaniu zintegrowanej i spójnej społeczności lokalnej, opartej na wzajemnym zrozumieniu, szacunku i zaufaniu.

** W raporcie posługujemy się terminem **nowi mieszkańcy miasta** w odniesieniu do osób zamieszkujących w Lublinie, pochodzących z innego kraju, przybyłych do Lublina w wyniku emigracji zarobkowej, łączenia rodzin, migracji wymuszonej (m.in. poprzez konflikt zbrojny). Taka definicja została także przedstawiona respondentom z informacją, że interesują nas zmiany w mieście zachodzące w ostatnich pięciu latach.*

GLÓWNE WNIOSKI

Percepcja zmian wynikających ze wzrostu liczby nowych mieszkańców miasta

Mieszkańcy Lublina dostrzegają wzrost liczby migrantów, a postrzeganie tego zjawiska zależy przede wszystkim od dzielnicy zamieszkania, poziomu wykształcenia oraz znajomości języków obcych. Najczęściej zauważane są zmiany o charakterze gospodarczym – na rynku pracy i w sektorze usług, oraz w sferze bezpieczeństwa i życia kulturalnego.

Opinie na ich temat są zróżnicowane: rozwój biznesu i usług oceniany jest przeważnie pozytywnie, podczas gdy rynek pracy i poziom bezpieczeństwa budzą więcej obaw i negatywnych ocen. Zmiany w edukacji oraz obecność języków obcych w przestrzeni publicznej odbierane są na ogół neutralnie lub pozytywnie, choć w przypadku edukacji część osób wyraża opinie krytyczne. Obawy budzą też zmiany związane z funkcjonowaniem służby zdrowia, choć zauważa je niewielki odsetek respondentów.

Percepcja wpływu obecności nowych mieszkańców na życie codzienne

Ogólna percepcja wpływu wzrostu liczby migrantów na codzienne życie mieszkańców Lublina jest dość umiarkowana – większość respondentów nie dostrzega istotnych zmian. Tam, gdzie występują, dotyczą one przede wszystkim najbliższego otoczenia – sąsiedztwa, rynku pracy oraz usług publicznych.

Zmiany gospodarcze i w sektorze usług dostrzegane przez respondentów oceniane są ambiwalentnie: z jednej strony mieszkańcy chwalą nowe miejsca pracy, rozwój restauracji i punktów usługowych, z drugiej obawiają się rosnącej konkurencji, obniżania wynagrodzeń i presji na lokalny rynek zatrudnienia. W sferze kulturalnej dominują pozytywne opinie o wzbogaceniu oferty wydarzeń, różnorodności językowej i tradycji, a działania integracyjne, choć rzadko wskazywane, zwykle spotykają się z aprobatą.

Usługi publiczne, zwłaszcza służba zdrowia i administracja, budzą krytykę – respondenci skarżą się na dłuższe kolejki i utrudniony dostęp do świadczeń. W obszarze edukacji pojawiają się zarówno obawy o obciążenie nauczycieli i

problemy komunikacyjne, jak i uznanie dla korzyści wynikających z wielojęzyczności klas.

Jednoznacznie negatywnie oceniane są zmiany w zakresie bezpieczeństwa – wskazywane są niemal wyłącznie obawy, związane z przestępczością i brakiem poczucia bezpieczeństwa. Równocześnie spora grupa mieszkańców pozostaje obojętna, postrzegając obecność migrantów jako neutralny element życia miejskiego, który nie wpływa znacząco na ich codzienność.

Najważniejszym czynnikiem wpływającym na odczuwanie codziennych zmian związanych z napływem migrantów są bezpośrednie kontakty – zarówno dostrzegana liczba migrantów w najbliższym otoczeniu i częstotliwość spotkań z nimi. To bliskie relacje środowiskowe wpływają na poziom odczuwanych zmian, o czym świadczy też zależność takich deklaracji od miejsca zamieszkania w Lublinie, podczas gdy czynniki związane z sytuacją życiową (zawodową czy rodzinną) nie mają znaczącego wpływu.

Kontakt z nowymi mieszkańcami

Mieszkańcy Lublina dość regularnie stykają się z migrantami przede wszystkim w codziennych sytuacjach – podczas zakupów, wizyt w przychodniach czy podróży komunikacją miejską – oraz we wspólnych przestrzeniach osiedlowych i lokalach gastronomicznych. Co trzeci badany wskazuje też miejsce pracy, a kontakty w czasie wolnym – rekreacji czy spotkaniach towarzyskich – pojawiają się nieco rzadziej. Częstotliwość kontaktów różni się przestrzennie: częstsze kontakty mają miejsce w dzielnicach zlokalizowanych bliżej centrum miasta (Bronowice, Rury, Śródmieście, Wrotków), zaś na peryferiach (Czechów Północny, Abramowice, Głusk, Zemborzyce) są rzadsze. Ponad 40% respondentów nie identyfikuje żadnych barier w tych interakcjach, natomiast pozostali wymieniają przede wszystkim trudności językowe i kulturowe oraz dystans społeczny spowodowany zamykaniem się migrantów we własnych grupach.

Zaufanie do nowych mieszkańców i jego uwarunkowania

Respondenci plasują się średnio w środku 10 stopniowej skali zaufania do migrantów, co świadczy o umiarkowanym, ani nadmiernie ufającym, ani nieufnym nastawieniu. Choć najliczniejsza jest postawa neutralna, większa jest grupa deklarująca zaufanie niż nieufność, przy czym skrajne przekonania o nieufności występują nieco częściej niż pełne zaufanie. Poziom zaufania wobec migrantów jest istotnie związany z wiekiem, wykształceniem, okresem zamieszkania w Lublinie, znajomością języków obcych oraz – przede wszystkim – z utrzymywaniem osobistych relacji z migrantami. Osoby młodsze, lepiej wykształcone i utrzymujące bliskie relacje z migrantami wykazują istotnie wyższy poziom zaufania. Najsilniej zaufanie kształtują jednak osobiste kontakty z migrantami – im bliższe relacje, tym wyższy poziom zaufania – podczas gdy takie czynniki jak wiek, wykształcenie, czas zamieszkania, posiadanie dzieci czy znajomość języków obcych mają jedynie słaby lub umiarkowany wpływ.

Wyniki te podkreślają, że choć czynniki demograficzne i społeczno-ekonomiczne mają znaczenie, to kluczową rolę w kształtowaniu zaufania odgrywają bezpośrednie, codzienne kontakty międzykulturowe.

Bliskość relacji i dystans społeczny

Respondenci są najbardziej otwarci na migrantów w rolach mniej związanych z ich życiem osobistym, takich jak mieszkańcy miasta lub kraju (nieco ponad 80% badanych). Dystans społeczny rośnie wyraźnie w miarę zbliżania relacji – najniższy poziom akceptacji dotyczy migrantów w roli członków rodziny (60%). Analiza regresji wskazuje, że niższy poziom dystansu społecznego charakteryzuje osoby, które utrzymują relacje z migrantami, mają do nich wyższe zaufanie, posługują się językami obcymi i znajdują się w lepszej sytuacji materialnej.

Postawy wobec integracji

Znaczny odsetek mieszkańców Lublina nie posiada wyraźnej opinii o działaniach integracyjnych prowadzonych przez miasto. Wśród tych, którzy mają wyrobione zdanie, dominuje umiarkowanie pozytywna ocena. Respondenci zapytani o kierunki zmian, wskazują głównie takie postulaty, jak intensyfikacji nauczania języka polskiego, organizowanie większej liczby

wydarzeń integracyjnych i poprawę komunikacji oraz promocji działań integracyjnych.

Większość mieszkańców Lublina wskazuje, że nie zna żadnej ze wskazanych w ankiecie inicjatywy integracyjnej podejmowanej w Lublinie, a nawet te najczęściej rozpoznawane przez respondentów wydarzenia docierają jedynie do około jednej czwartej społeczności. Jeszcze mniej osób – poniżej 12 % – miało okazję w nich uczestniczyć. Blisko 60% badanych nie jest zainteresowanych udziałem w takich wydarzeniach, natomiast blisko 40% deklaruje taką gotowość.

Jedną z przyczyn braku zainteresowania uczestnictwem ze strony większości badanych może być ich ogólne przekonanie dotyczące tego, jak powinna wyglądać integracja. Dominuje przekonanie, że to migranci przede wszystkim powinni się dostosować, podczas gdy obustronne zaangażowanie popierało nieco ponad 15 % respondentów. Najsilniejszym predyktorem otwartości na partnerski model integracji okazał się poziom zaufania społecznego, a także – w mniejszym stopniu – kompetencje językowe. Osoby wyżej oceniające własną sytuację materialną nieco częściej niż pozostali deklarowali przekonanie, że to migranci powinni się dostosować. Wyniki te podkreślają kluczową rolę zaufania i kompetencji międzykulturowych w budowaniu partnerskiego modelu integracji społecznej.

Bariery uczestnictwa w działaniach integracyjnych

Główną przeszkodą w uczestnictwie w wydarzeniach integracyjnych jest brak czasu – zarówno z powodu natłoku obowiązków zawodowych, jak i rodzinnych (zwłaszcza wśród rodziców małych dzieci), a także priorytetowego traktowania odpoczynku czy zajęć hobbystycznych. Wyraźnie widać też, że osoby starsze lub mające problemy zdrowotne rezygnują z udziału ze względu na wysiłek, jakiego wymagałoby wychodzenie z domu. Dodatkowo pojawiają się postawy obojętności („nie interesuje mnie to”), zastrzeżenia co do atrakcyjności formuły wydarzeń, a także sporadyczne głosy oraz sugestie o braku informacji na ten temat.

Zdaniem badanych, skuteczna promocja działań integracyjnych wymaga przede wszystkim elastycznego dostosowania tematyki i formuły do zainteresowań oraz wieku uczestników, przy jednoczesnym zapewnieniu bezpłatnego dostępu i dogodnej lokalizacji spotkań. Wsparcie językowe

(tłumacze, asystenci kulturowi) oraz atrakcyjne międzykulturowe programy sprzyjają przełamywaniu barier i zwiększają motywację do udziału. Wykorzystanie dobrze znanych instytucji kultury i przestrzeni zielonych w otoczeniu osiedli może dodatkowo pomóc w przyciągnięciu szerokiego grona mieszkańców

Główny wniosek jest zatem taki, że działania integracyjne najskuteczniej osadzić w ramach tych samych form spędzania czasu, które już cieszą się popularnością – spotkań towarzyskich, aktywności sportowej, rekreacji na świeżym powietrzu czy wydarzeń kulturalnych. Wykorzystanie codziennych, naturalnych przestrzeni i zainteresowań mieszkańców sprzyja budowaniu autentycznych, międzypokoleniowych relacji z nowymi mieszkańcami, zamiast organizowania odrębnych, „sztucznych” inicjatyw.

Postawy wobec działań integracyjnych w Lublinie

Choć większość mieszkańców Lublina jest przekonana, że miasto prowadzi politykę integracyjną wobec migrantów (przewaga odpowiedzi „raczej tak”), jedynie co szósta osoba jest w tej ocenie całkowicie pewna, a znaczna grupa nie ma zdania. To sugeruje umiarkowaną rozpoznawalność i potrzeby wzmocnienia komunikacji na temat celów i narzędzi miejskich działań.

Badani generalnie pozytywnie oceniają istniejące działania integracyjne realizowane w mieście, choć wielu nie ma wyrobionego zdania. Najbardziej pożądanymi kierunkami dalszych działań są rozwój edukacji językowej i kulturowej oraz zwiększenie liczby i jakości wydarzeń integracyjnych. Respondenci wskazują również na konieczność lepszej komunikacji prowadzonych działań, poprawy transparentności oraz większego zaangażowania instytucji miejskich.

Respondenci jasno identyfikują Urząd Miasta jako głównego koordynatora integracji, dostrzegając także rolę organizacji pozarządowych oraz władz regionalnych, lecz rzadziej innych instytucji publicznych czy kulturalnych. Spośród osób mających opinię o dotychczasowych inicjatywach, przeważają oceny pozytywne, co wskazuje, że programy nie budzą istotnych kontrowersji, ale – z uwagi na duży odsetek odpowiedzi „nie mam zdania” – wiele zależy od poprawy ich widoczności.

Co do kierunków rozwoju, ankietowani najczęściej postulują:

- darmowe kursy języka polskiego i edukację kulturową, by ułatwić migrantom adaptację,
- różnicowanie oferty wydarzeń plenerowych i cyklicznych (festyny, imprezy sportowe),
- lepszą promocję i koordynację działań w mediach lokalnych i mediach społecznościowych,
- większe zaangażowanie samorządu (radnych, Urzędu Miasta) oraz odpowiednie finansowanie,
- wsparcie ekonomiczne migrantów, m.in. poprzez programy przedsiębiorczości.

Pojawiły się też pojedyncze głosy o potrzebie przejrzystych kryteriów przyjmowania migrantów lub redukcji wsparcia, co warto uwzględnić, zapewniając transparentność i dialog wokół polityki integracyjnej tworzonej na różnych poziomach.

INFORMACJE O BADANIU

Cel i problematyka badania

Głównym celem niniejszego badania jest dostarczenie kompleksowej wiedzy na temat procesów integracyjnych oraz czynników je warunkujących w Lublinie z perspektywy mieszkańców miasta, z wyłączeniem samych migrantów i cudzoziemców od niedawna zamieszkujących w mieście. Pozyskana wiedza ma służyć kształtowaniu skutecznej polityki integracyjnej, uwzględniającej rzeczywiste potrzeby i oczekiwania mieszkańców. Przedmiotem badania jest integracja społeczna rozumiana jako proces wzajemnej adaptacji oraz budowania relacji między osobami z różnych środowisk kulturowych, społecznych i ekonomicznych. Obejmuje ona zarówno włączanie migrantów do społeczności lokalnej, jak i adaptację mieszkańców Lublina w odpowiedzi na obecność nowych osób w mieście. W wyniku ustalenia priorytetów badawczych wraz z partnerami tworzącymi politykę integracyjną dla Lublina, jako przedmiot badania przyjęto reakcję tzw. społeczności przyjmującej i starano się określić, w jaki sposób najskuteczniej wspierać procesy integracyjne biorąc pod uwagę uwarunkowania leżące po stronie przyjmujących.

Badanie koncentruje się w związku z tym na doświadczeniu związanym z napływem migrantów w ostatnich pięciu latach. W badaniu posługujemy się terminem nowi mieszkańcy miasta, do których zaliczamy: migrantów zarobkowych, uchodźców wojennych oraz studentów zagranicznych.

Główne pytania badawcze:

- Jak mieszkańcy Lublina postrzegają zmiany wynikające z obecności nowych mieszkańców?
- Jakie są doświadczenia mieszkańców związane ze wzrostem liczby nowych mieszkańców miasta?
- Jak mieszkańcy oceniają zmiany wynikające z rosnącego umiędzynarodowienia miasta?
- Jaki jest poziom integracji społecznej mierzonej poziomem zaufania oraz dystansu społecznego wobec nowych mieszkańców?

- Jak mieszkańcy oceniają działania integracyjne prowadzone przez władze miasta oraz ich własną gotowość do uczestnictwa w tych działaniach?

Szczegółowa analiza tych zagadnień umożliwia wskazanie potencjalnych barier oraz określenie priorytetów działań niezbędnych dla stworzenia inkluzywnej przestrzeni społecznej miasta.

Metodologia

Badanie przeprowadzono metodą sondażu wśród mieszkańców Lublina. Mimo że miało ono charakter ilościowy, istotna część pytań w kwestionariuszu była otwarta, co pozwoliło na jakościowe rozpoznanie niektórych wątków. Dane zbierano techniką Computer Assisted Personal Interview (CAPI), czyli w formie indywidualnego wywiadu bezpośredniego, realizowanego przez ankietera z użyciem elektronicznego kwestionariusza.

W analizach wyjaśniających, tam gdzie oprócz pomiaru poszukiwano czynników powiązanych z postawami mieszkańców, zastosowano standardowe testy statystyczne, a w niektórych przypadkach także wielowymiarową, krokową analizę regresji. W ten sposób jednocześnie weryfikowano wpływ zmiennych takich jak wiek, wykształcenie, płeć, sytuacja materialna, okres zamieszkania w Lublinie, znajomość języków obcych oraz doświadczenia migracyjne. W raporcie przedstawiono jedynie wyniki istotne statystycznie, dotyczące m.in. poziomu zaufania i dystansu społecznego. Wyniki pozostałych testowanych zmiennych pominięto w tabelach w celu zachowania przejrzystości raportu.

Próba badawcza

W badaniu wykorzystano proporcjonalny dobór próby z dobrem systematycznym, tzw. metodą *random rout*, gdzie ankieter ma określone procedury doboru respondentów (np. co 5 mieszkanie na danym osiedlu). W ten sposób zapewniono odtworzenie struktury populacji badanej w próbie (ze względu na dzielnicę zamieszkania, płeć, wiek oraz wykształcenie) zachowując procedury zbliżające próbę do „złotego standardu” losowości.

Badanie zrealizowano na próbie sześciuset dorosłych mieszkańców Lublina N=600, co przy doborze losowym zapewnia 95% poziom ufności przy maksymalnym błędzie pomiaru wynoszącym 4%.

Struktura próby badawczej

Przedział wiekowy	Liczba osób	Udział w próbie
[20 - 30)	77	13%
[30 - 40)	118	20%
[40 - 50)	117	20%
[50 - 60)	85	14%
[60 - 70)	91	15%
[70 - 80)	96	16%
[80 - 90)	16	3%
Wykształcenie		
Podstawowe	71	12%
Zasadnicze zawodowe	75	13%
Średnie	153	26%
Policealne	59	10%
Wyższe	242	40%
Płeć		
Kobiety	334	55%
Mężczyźni	262	44%
Okres zamieszkiwania w Lublinie		
(Do 5 lat]	41	7%
(5-10 lat]	52	9%
(10 - 20 lat]	85	14%
Powyżej 20 lat	146	24%
Od urodzenia	276	46%

Dzielnica zamieszkania	Liczba osób	Dzielnica zamieszkania	Liczba osób
Abramowice	3	Rury	47
Bronowice	27	Sławin	28
Czechów Południowy	40	Sławinek	13
Czechów Północny	32	Stare Miasto	4
Czuby Południowe	32	Szerokie	8
Czuby Północne	47	Śródmieście	32
Dziesiąta	41	Tatary	21
Felin	15	Węglin Południowy	27
Głusk	4	Węglin Północny	7
Hajdów-Zadębie	4	Wieniawa	20
Kalinowszczyzna	38	Wrotków	31
Konstantynów	15	Za Cukrownią	5
Kośminek	25	Zemborzyce	6
Ponikwoda	28		

WYNIKI BADANIA

1. Percepcja zmian zachodzących w mieście wynikających ze wzrostu liczby nowych mieszkańców

Świadomość rosnącej liczby nowych mieszkańców

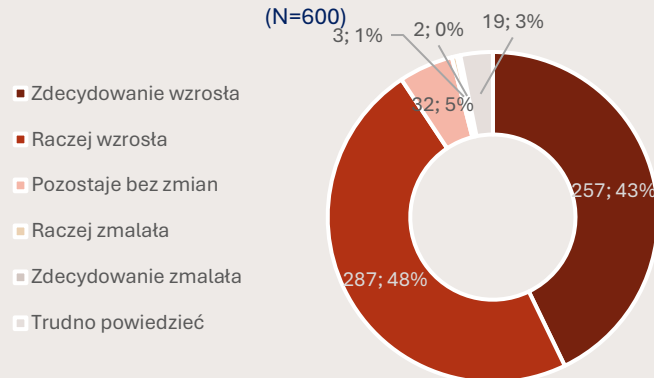
Wśród mieszkańców Lublina powszechna jest świadomość wzrostu liczby osób pochodzących z innych krajów oraz znaczenia tego zjawiska dla funkcjonowania miasta. Aż 91% respondentów uważa, że liczba nowych mieszkańców Lublina zwiększyła się w ostatnich latach. Dla niemal połowy badanych (48%) obecność migrantów stanowi istotny temat, natomiast dla co trzeciego – temat umiarkowanie istotny. Jako mało lub zupełnie nieistotne (w tym odpowiedź „nie mam zdania”) zagadnienie to ocenia łącznie 20% ankietowanych. **Świadczyć to może o tym, że dla co piątej osoby obecność migrantów nie zmienia w istotny sposób ich życia.**

Analiza zależności między cechami społeczno-demograficznymi a oceną znaczenia obecności migrantów i uchodźców wykazała istotny statystycznie związek dla pięciu zmiennych: wykształcenia, okresu zamieszkania w Lublinie, posiadania dzieci, znajomości języka obcego oraz dzielnicy zamieszkania ($p < 0,05$). Siła tych zależności w większości jest niewielka ($V = 0,1-0,2$), z wyjątkiem dzielnicy zamieszkania, dla której odnotowano najwyższą wartość testu zależności ($V = 0,3$). Sugeruje to, że dostrzeganie znaczenia obecności migrantów w najwyższym stopniu związane jest z ich obecnością w najbliższym otoczeniu, natomiast nieco częściej niż inni znaczenie zjawiska dostrzegają osoby lepiej wykształcone, dłużej zamieszkujące w Lublinie oraz posiadające dzieci.

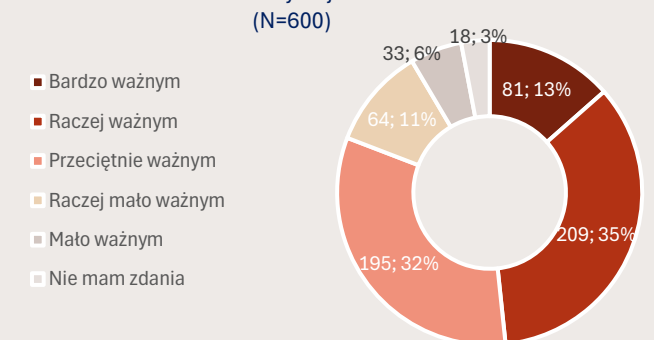
Najczęściej znaczenie obecności migrantów deklarują mieszkańcy Abramowic, gdzie 100% respondentów uznało temat za raczej ważny oraz Bronowic (ponad 50% wskazań „raczej ważny”). Podobne odsetki odnotowano wśród mieszkańców Kośminka (48%). Nieco rzadziej za ważny temat obecność migrantów uznają mieszkańcy dzielnic, takich jak: Rury, Ponikwoda, Tatary i Czuby Północne, gdzie 38–42% wskazało taką odpowiedź. Wyniki nie są jednak w wystarczającym stopniu reprezentatywne na poziomie dzielnic, dlatego uwagi te należy potraktować jako sygnał wymagający dalszych badań w celu potwierdzenia zróżnicowania ocen w zależności od liczby nowych mieszkańców w poszczególnych dzielnicach.

Zmienna	Chi2	p-value	V-Craméra
Okres zamieszkania w Lublinie	57,00	0,00	0.154
Czy Posiada Pan/Pani dzieci?	12,84	0,02	0.146
Czy zna Pan/Pani jakiś język obcy?	30,31	0,00	0.159
Dzielnica zamieszkania	239,70	0,00	0.283

Czy według Pani/Pana liczba migrantów/ek w Lublinie w ciągu ostatnich 5 lat

Jak ważnym aktualnie tematem jest dla Pana/Pani obecność w Lublinie tzw. nowych mieszkańców, takich jak migranci zarobkowi i uchodźcy wojenni?

Percepcja zmian w życiu miasta

Niemal połowa badanych (46%) dostrzega zmiany w mieście związane z obecnością nowych mieszkańców, jakie dokonały się w ostatnich pięciu latach, jednak zdecydowana większość tych osób uznaje je za niewielkie. Pozostali respondenci (ponad połowa) nie dostrzegają znaczących zmian, w tym 7% nie potrafi zająć stanowiska w tej sprawie.

Wyniki analizy statystycznej wskazują, że spośród wszystkich badanych zmiennych tylko trzy wykazały istotny statystycznie związek z oceną dostrzegania zmian w mieście: dzielnica zamieszkania, wykształcenie oraz – na granicy istotności – płeć ($p = 0,0547$). Najsilniejszy związek zaobserwowano w przypadku dzielnicy zamieszkania, gdzie współczynnik V Craméra osiągnął wartość 0,274, co oznacza zależność o umiarkowanej sile, jednak o wysokiej istotności statystycznej. W przypadku wykształcenia i płci zależności są słabe (V odpowiednio: 0,114 i 0,107)

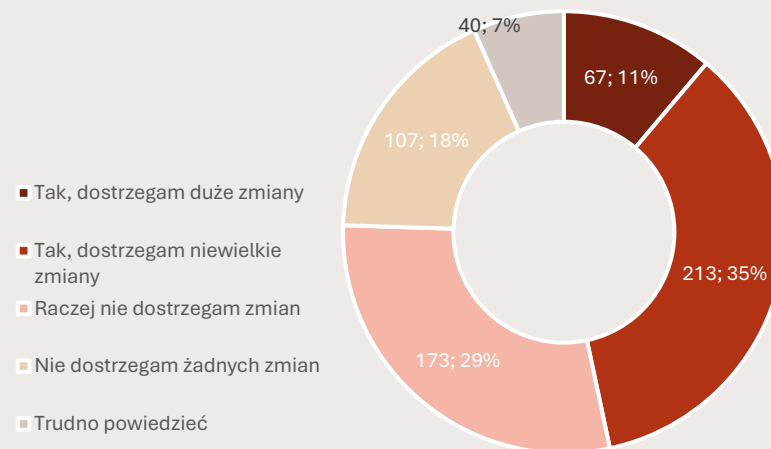
Osoby z wyższym wykształceniem częściej dostrzegają zmiany wynikające z obecności migrantów w mieście, przy czym najczęściej wskazują, że są one niewielkie. Osoby z wykształceniem średnim i policealnym najczęściej deklarują, że nie dostrzegają żadnych zmian lub raczej ich nie dostrzegają. Natomiast wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym widoczna jest większa polaryzacja postaw: część z nich nie dostrzega zmian, podczas gdy inna część relatywnie często wskazuje na zauważalne lub duże zmiany w mieście. Wykryta zależność nie ma więc charakteru linearnego.

Różnice dotyczące płci polegają natomiast na tym, że kobiety nieco częściej niż mężczyźni zauważają zmiany.

Biorąc pod uwagę dzielnice zamieszkania, można zauważyć, że wyróżniają się pod tym względem Bronowice, Wrotków, Tatary, Rury i Węglin Północny, które charakteryzują się relatywnie wyższym odsetkiem respondentów, którzy dostrzegają zmiany – zarówno duże, jak i niewielkie. Przykładowo, na Wrotkowie aż 45,2% osób zauważyło jakieś zmiany, a na Tatarach i Węglinie Północnym – po 42,9%. W dzielnicy Bronowice łącznie ponad 77% respondentów wskazało, że zauważa duże lub niewielkie zmiany, co czyni tę dzielnicę jedną z bardziej „wrażliwych” na transformacje miejskie związane z migracją.

Wyniki nie są jednak w wystarczającym stopniu reprezentatywne na poziomie dzielnic, dlatego uwagi o różnicach w tym obszarze należy potraktować jako sygnał wymagający dalszych badań w celu dokładnego ich potwierdzenia. Niniejsze badania dają jedynie podstawę by sądzić, że dzielnice różnią się między sobą pod względem dostrzeganych zmian.

Czy dostrzega Pan/Pani jakieś zmiany dotyczące życia w mieście w ostatnich 5 latach wynikające z obecności tzw. nowych mieszkańców

Zmienna	Chi2	p-value	V Craméra
Płeć	20.72	0.0547	0.107
Wiek	260.66	0.5466	
Sytuacja materialna	15.76	0.8966	
Sytuacja zawodowa	49.73	0.4041	
Wykształcenie	31.17	0.0128	0.114
Okres zamieszkania w Lublinie	20.49	0.199	
Czy posiada Pan/Pani dzieci?	5.52	0.2381	
Dzielnica zamieszkania	179.92	0.0	0.274

Obszary dostrzeganych zmian oraz ich ocena

Analiza odpowiedzi pokazuje, że respondenci najczęściej dostrzegają zmiany na rynku pracy (23% ogółu spośród 600 respondentów) oraz w biznesie i sektorze usług (17% ogółu badanych). Oceny tych zmian są jednak odmienne: sytuacja na rynku pracy jest oceniana w sposób bardziej zróżnicowany, z wyraźną przewagą opinii negatywnych (65 ocen negatywnych przy 35 pozytywnych), natomiast zmiany w biznesie i usługach są częściej oceniane pozytywnie – ponad połowa ocen to odpowiedzi „zdecydowanie” lub „raczej” pozytywnie, a tylko nieco ponad 21 osób wskazuje na oceny negatywne. Na trzecim miejscu pod względem częstości dostrzeganych zmian znajduje się poziom bezpieczeństwa – wskazało go 83 osoby badane (14% ogółu badanych) oceniany jednoznacznie negatywnie: aż 75 osób wyraziło opinię negatywną, przy braku jakichkolwiek oceny pozytywnej.

Na kolejnych miejscach pod względem częstości wskazań znajdują się zmiany w życiu kulturalnym miasta (13% ogółu badanych), w większości oceniane pozytywnie (nieco ponad połowa ocen), przy 26 osobach wyrażających opinie negatywne. Obecność różnych języków obcych w przestrzeni publicznej jest wskazywana rzadziej, a opinie są najczęściej neutralne lub pozytywne – negatywny stosunek deklaruje 16 respondentów.

Zmiany w systemie edukacji, które wskazała 65 osób (11% ogółu badanych), również oceniane są częściej pozytywnie a jedynie 20 osób (co stanowi jedynie 3% ogółu badanych) wyraziło niezadowolenie.

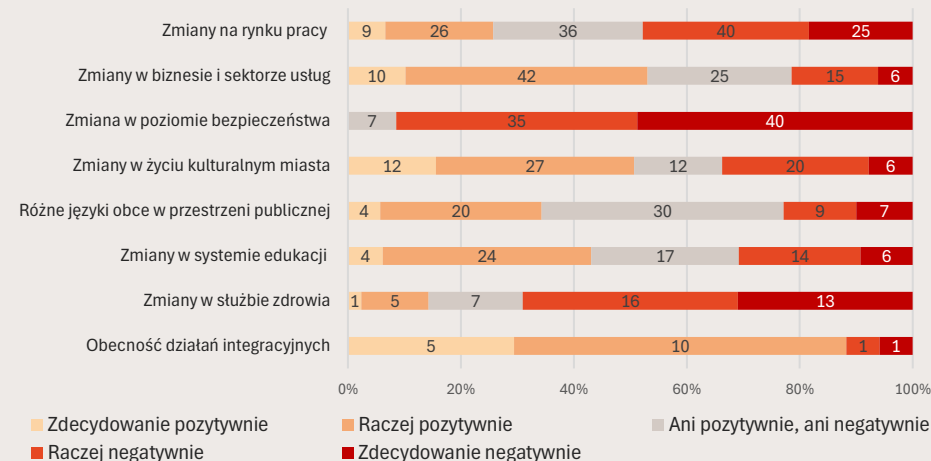
Odwrotnie jest w przypadku oceny zmian w służbie zdrowia, które oceniane są wyłącznie krytycznie: aż 29 osób wskazało odpowiedzi negatywne, przy zaledwie 6 ocenach pozytywnych, jednak zmiany w tym obszarze wynikające z obecności migrantów wskazało jedynie 7% ogółu badanych (43 osoby). Zmiany związane z pojawieniem się działań integracyjnych są mało zauważalne, ale tam, gdzie są znane, większość mieszkańców ocenia je pozytywnie, co może świadczyć o ich potencjale.

Podsumowując, zmiany najczęściej dostrzegane przez mieszkańców dotyczą obszarów gospodarczych, bezpieczeństwa oraz sfery kulturalnej. Oceny tych zmian są zróżnicowane: biznes i usługi oceniane są częściej pozytywnie, natomiast sytuacja na rynku pracy i przede wszystkim bezpieczeństwo, budzą obawy. Zmiany w edukacji oraz obecność języków obcych w przestrzeni publicznej odbierane są na ogół neutralnie lub pozytywnie, choć w przypadku edukacji część osób wyraża opinie krytyczne.

Charakter dostrzeganych zmian (N=281)

Ocena dostrzeganych zmian

* Oceny zmian dokonywały tylko osoby, które deklarowały, że je zauważają i procenty na wykresach odnoszą się do tej zbiorowości a nie do ogółu respondentów. Liczebności przedstawione na wykresach z tego powodu różnią się od ogólnej liczebności próby badawczej. W pytaniu o rodzaj zmian była możliwość wskazania wielu odpowiedzi, dlatego wyniki nie sumują się do 100%.

Uzasadnienia oceny zmian

Analiza uzasadnień ocen pozytywnych i negatywnych wskazywanych w pytaniach otwartych ujawnia wyraźne zróżnicowanie sposobów postrzegania wpływu migracji na życie miasta. Odpowiedzi pozytywne najczęściej odnoszą się do rozwoju gospodarczego i dostępności nowych usług – respondenci wskazują powstawanie nowych restauracji, sklepów i miejsc pracy. Doceniana jest przedsiębiorczość migrantów.

Drugą istotną dla wielu mieszkańców kategorią jest wzbogacenie kulturowe, rozumiane jako większa różnorodność językowa, możliwość poznawania innych tradycji i kuchni. Często takie odpowiedzi odwołują się do otwartości i tolerancji, podkreślając własną akceptację różnorodności oraz postawę opartą na zrozumieniu i solidarności.

Z kolei oceny negatywne koncentrują się wokół czterech głównych wątków. Najczęściej wskazywane są trudności na rynku pracy, w tym rosnąca konkurencja, niższe wynagrodzenia i ograniczona dostępność zatrudnienia dla „rdzennych” mieszkańców.

Drugim dominującym obszarem jest spadek poczucia bezpieczeństwa – respondenci wyrażają obawy związane z przestępczością, agresywnymi zachowaniami lub brakiem komfortu w przestrzeni publicznej. Kolejne krytyczne uzasadnienia dotyczyły braku integracji i ogólnych napięć społecznych. Zarzuca się w nich migrantom roszczeniowość, zamknięcie się na kontakty z lokalną społecznością, a także obciążenie systemów publicznych, zwłaszcza edukacji i służby zdrowia.

Wśród odpowiedzi neutralnych dominują dwie kategorie uzasadnień. Po pierwsze, część respondentów deklaruje brak zaangażowania lub obojętność, wskazując, że obecność migrantów nie wywołuje w nich silnych emocji ani nie wpływa istotnie na ich codzienne życie (np. „nie mam zdania”, „po prostu ich zauważam [nowych mieszkańców]”, „nie widzę różnicy”). Po drugie, pojawiają się obserwacje zmian bez ich wartościowania – respondenci zauważają obecność języków obcych, nowych osób czy usług, ale nie oceniają ich jako wyraźnie dobrych lub złych. Tego typu odpowiedzi sugerują, że migracja jest przez niektórych postrzegana jako neutralny element miejskiej rzeczywistości, który nie budzi ani entuzjazmu, ani sprzeciwu.

Oceny	Kategoria uzasadnienia oceny	Liczba wskazań
Pozytywne	Rozwój gospodarczy i usług	31
	Wzbogacenie kulturowe	28
	Otwartość i tolerancja społeczna	17
Negatywne	Trudności na rynku pracy	44
	Spadek poczucia bezpieczeństwa	41
	Brak integracji i napięcia społeczne	27
	Obciążenie systemów publicznych	16
Neutralne	Postawy obojętne	30
	Złożone lub sprzeczne opinie	11

Wiele odpowiedzi w pytaniu otwartym wskazuje także na złożoność postaw i ambiwalencję. Często dostrzegane są zarówno pozytywne, jak i obawy związane z zachodzącymi zmianami. Poniższe cytaty przedstawiają przykłady tego typu postaw:

„Z jednej strony jest większa różnorodność i usługi, ale z drugiej mniej miejsc pracy i mniejsze poczucie bezpieczeństwa.”

„Na rynku pracy migranci wypełniają luki w niektórych sektorach, co wspiera rozwój lokalnej gospodarki. Jeśli chodzi o bezpieczeństwo, to jest trochę gorzej.”

„Czuję się mało bezpiecznie, głównie jeśli jest już ciemno, a jeśli chodzi o edukację to uważam, że szkoła jest dla każdego i jeśli mają taką możliwość, to dlaczego nie.”

„Na rynku pracy ciężko jest znaleźć pracę bo są zatrudniane osoby migranckie co uważam że jest negatywne, a jeśli chodzi o nowe restauracje prowadzone przez cudzoziemców oceniam na pozytywne ponieważ wprowadzają coś nowego.”

„Mam obojętny stosunek. Są i akceptuję to, ale nie angażuję się w to jakoś bardzo.”

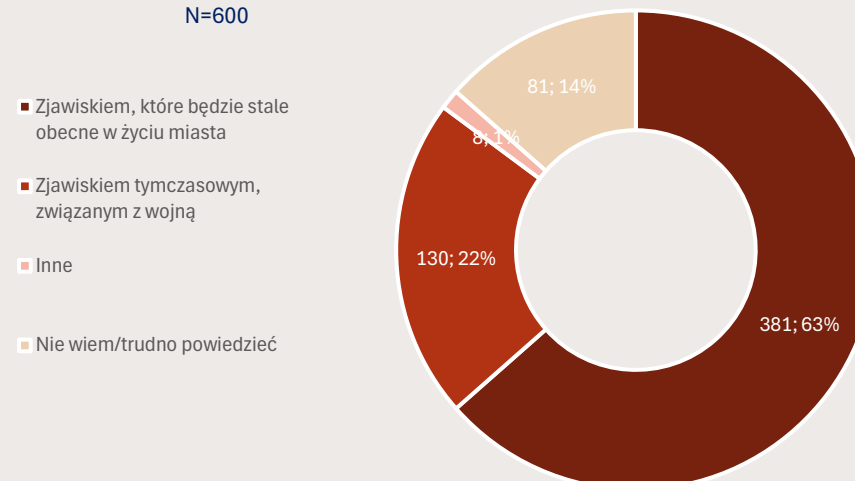
Tymczasowość czy trwałość zmian?

Nieco ponad 60% badanych uważa, że obecność nowych mieszkańców jest czymś, co będzie stałe w życiu miasta, natomiast co piąta osoba uważa, że po zakończeniu wojny w Ukrainie sytuacja ulegnie zmianie.

Analiza czynników wpływających na postrzeganie obecności nowych mieszkańców wskazuje, że zależą one od wieku, statusu zatrudnienia, poziomu wykształcenia oraz faktu posiadania dzieci. Starsi respondenci częściej uznają migrację za zjawisko stałe, podczas gdy młodszy mają tendencję do traktowania jej jako efektu bieżącej sytuacji politycznej i tymczasowego napływu ludności. Podobny wzorec widoczny jest w zależności od statusu zatrudnienia – osoby pracujące częściej dostrzegają trwałość procesów migracyjnych, co można wiązać z ich bezpośrednimi kontaktami z nowymi mieszkańcami w środowisku pracy i większą świadomością roli, jaką odgrywają oni na lokalnym rynku pracy. Wykształcenie również różnicuje opinię: respondenci z wyższym wykształceniem częściej postrzegają obecność migrantów jako stały element rozwoju miasta, natomiast osoby z niższym wykształceniem, szczególnie zasadniczym zawodowym, mają skłonność do widzenia migracji jako zjawiska przejściowego. Fakt posiadania dzieci sprzyja natomiast przekonaniu, że migracja będzie trwale obecna w życiu miasta.

Wyniki te łącznie sugerują, że im większa stabilizacja życiowa związana z wiekiem, posiadaniem pracy i rodziny, a także wyższy poziom wykształcenia, tym częściej obecność migrantów w społeczności miejskiej jest postrzegana jako coś, co będzie zjawiskiem stałym.

Obecność osób pochodzenia cudzoziemskiego w społeczności miasta jest Pana/Pani zdaniem:
N=600

Zmienna	Test statystyczny	Wyniki (p-value)	V Craméra	Interpretacja siły zależności
Wiek	Test t-Studenta	$p \approx 0.002$	—	— (zmienna ilościowa, nie dotyczy)
Zatrudnienie	Test Chi-kwadrat	$p \approx 0.048$	0.069	Bardzo słaba zależność
Wykształcenie	Test Kruskala-Wallisa	$p \approx 0.021$	—	— (zmienna porządkowa, nie dotyczy)
Okres zamieszkania	Test Kruskala-Wallisa	$p \approx 0.019$	—	— (zmienna porządkowa, nie dotyczy)
Posiadanie dzieci	Test Chi-kwadrat	$p \approx 0.039$	0.054	Bardzo słaba zależność
Doświadczenie migracyjne	Test Chi-kwadrat	$p \approx 0.025$	0.067	Bardzo słaba zależność

2. Percepcja wpływu obecności nowych mieszkańców na życie codzienne i indywidualne doświadczenia

Postrzeganie liczby migrantów w najbliższym otoczeniu

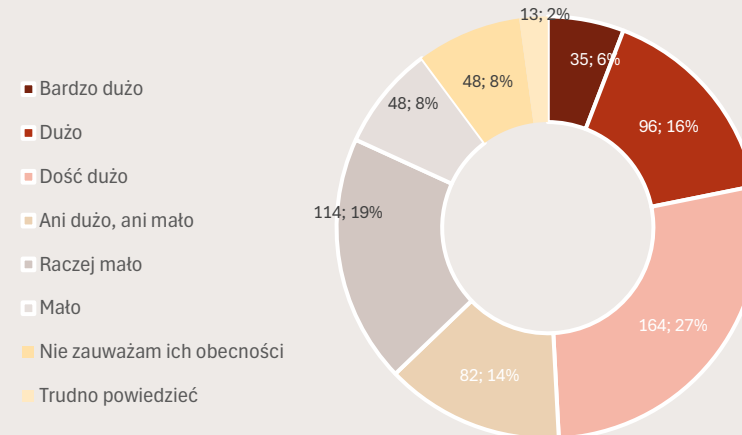
Większość respondentów dostrzega obecność osób migranckich w swoim najbliższym sąsiedztwie. 27% ocenia, że mieszka ich „dużo”, a kolejne 16% i 6% uważa, że jest ich odpowiednio „dużo” lub „bardzo dużo”. Łącznie niemal połowa badanych (49%) postrzega obecność migrantów w swojej okolicy jako wyraźną. Jednocześnie 19% wskazuje, że migrantów jest raczej mało, 8% – że mało, a kolejne 8% nie zauważa ich obecności. 14% uznaje, że jest ich „ani dużo, ani mało”, a tylko 2% miało trudność z udzieleniem odpowiedzi. Dane te sugerują, że obecność migrantów jest w ocenie mieszkańców zazwyczaj dostrzegalna, choć skala tej obecności oceniana jest różnie.

Analiza zależności wykazała, że ocena liczby migrantów w sąsiedztwie istotnie różni się w zależności od cech społeczno-demograficznych, zwłaszcza dzielnicy zamieszkania, wykształcenia, sytuacji materialnej, płci i długości pobytu w mieście. Najsilniejszy związek dotyczy dzielnicy zamieszkania (χ^2 , $p < 0,001$; V Craméra = 0,324), co sugeruje, że przestrzenne zróżnicowanie miasta przekłada się na postrzeganie obecności migrantów – mieszkańcy Śródmieścia, Bronowic czy Kośminka częściej wskazują na ich dużą liczbę, natomiast w dzielnicach peryferyjnych (Zembożyce, Szerokie, Głusk) częściej deklarowany jest ich brak. Należy jednak pamiętać, że w niektórych dzielnicach liczba respondentów była niska, co ogranicza możliwość formułowania uogólnień. Wnioski na poziomie dzielnic należy więc interpretować ostrożnie, choć sam związek między lokalizacją a oceną obecności migrantów jest istotny statystycznie.

Słabsze, lecz wyraźne zależności odnotowano również dla zmiennych takich, jak: wykształcenie, sytuacja materialna, płeć oraz długość zamieszkania w Lublinie. Osoby z wyższym wykształceniem, lepszą sytuacją materialną oraz dłuższym stażem zamieszkania w mieście częściej dostrzegają większą obecność migrantów w okolicy. Nieco częściej jako raczej dużą lub dużą obecność migrantów wskazują także mężczyźni.

Wyniki te mogą świadczyć, że poza czynnikami obiektywnymi, takimi jak faktyczne różnice w liczbie migrantów w danej dzielnicy, znaczenie mają także czynniki, które wpływają na to, w jakim stopniu subiektywnie dostrzegana jest obecność nowych mieszkańców.

Jak dużo osób migranckich zamieszkuje w Pana/Pani najbliższym sąsiedztwie?
N=600

Zmienna	Chi²	p-value	V Craméra
Dzielnica zamieszkania	441,06	0,001	0,324
Wykształcenie	60,45	0,001	0,159
Sytuacja materialna	73,05	0,002	0,142
Płeć	32,14	0,057	0,134
Okres zamieszkania w Lublinie	39,23	0,077	0,128

Doświadczane zmiany w życiu codziennym mieszkańców

Większość respondentów deklaruje, że nie zauważa żadnych zmian w swoim codziennym życiu związanych z obecnością nowych mieszkańców Lublina (65% ogółu respondentów). Część badanych, która takie zmiany dostrzega najczęściej określa je jako umiarkowane lub mało istotne, a tylko nieliczni odczuwają je jako bardzo wyraźne. Niemal 10% badanych nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie, co również można interpretować jako niedostrzeganie znaczącego wpływu.

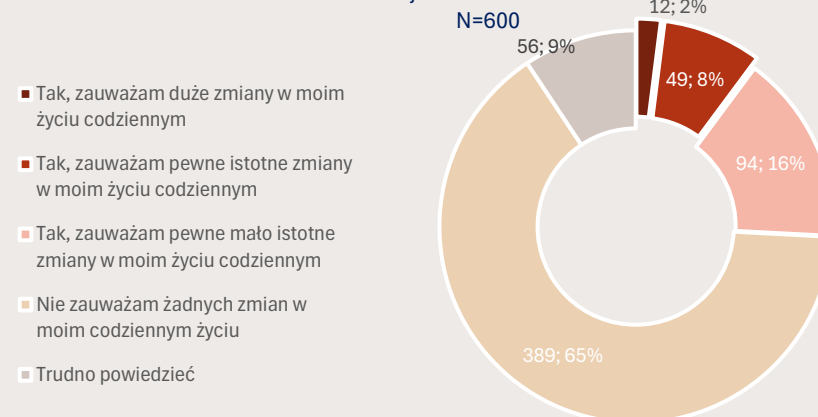
Wśród osób, które zauważają wpływ obecności migrantów na swoje codzienne funkcjonowanie, najczęściej wskazywanym obszarem zmian jest sąsiedztwo (56 osób, czyli jedynie 9% ogółu badanych), co sugeruje, że kontakt z nowymi mieszkańcami odbywa się przede wszystkim w najbliższym zamieszkiwanym otoczeniu. Kolejne obszary, w których dostrzegane są zmiany, to rynek pracy (7%) oraz usługi publiczne (7%), co może odzwierciedlać doświadczenia związane z obecnością migrantów w środowisku zawodowym, również w usługach, ale także wynikać z korzystania z tych samych instytucji świadczących usługi dla mieszkańców.

Rzadziej zauważane są zmiany w obszarze edukacji (4% ogółu badanych) oraz w sytuacjach związanych ze spędzaniem czasu wolnego (3%).

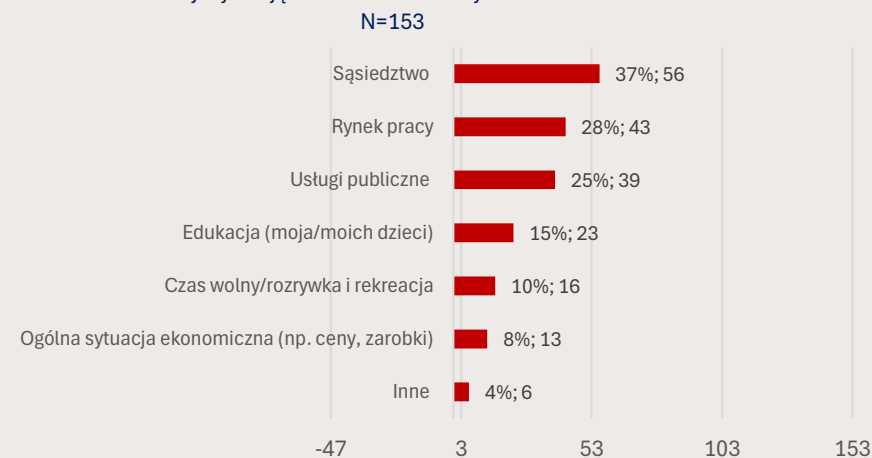
Ogółem wyniki pokazują, że dla większości mieszkańców obecność migrantów nie wiąże się z odczuwalnymi zmianami w codziennym życiu, natomiast tam, gdzie zmiany są zauważalne, dotyczą przede wszystkim bezpośredniego otoczenia zamieszkania oraz sfery pracy i korzystania z usług. Niewiele jest osób, które dostrzegają wpływ obecności migrantów na swoją ogólną sytuację ekonomiczną oraz sposób spędzania wolnego czasu.

W dalszej części raportu przedstawiono wyniki analizy odpowiedzi na pytania otwarte, gdzie respondenci, którzy deklarowali, że dostrzegają istotne zmiany, mogli wypowiedzieć się obszerniej na temat ich charakteru oraz ocenić je jako pozytywne bądź negatywne.

Czy w związku z obecnością tzw. nowych mieszkańców Lublina zauważa Pan/Pani jakieś zmiany, które mają bezpośredni wpływ na Pana/Pani codzienne funkcjonowanie w mieście?

W jakich obszarach Pana/Pani codziennego funkcjonowania w mieście zaszyły zmiany wynikające z obecności nowych mieszkańców?

*Wykres przedstawia odpowiedzi osób, które wskazały wcześniej, że dostrzegają choćby mało istotne zmiany. Dane nie sumują się do 100%, ponieważ możliwe było wskazanie więcej niż jednej odpowiedzi. Procenty na wykresie odnoszą się do liczebności osób, które odpowiadały na pytanie a nie do ogółu respondentów.

Czynniki wpływające na doświadczanie zmian

W analizie starano się określić czynniki, które wpływają na dostrzeganie zmian. Model wybrany metodą krokowej analizy regresji (AIC) zawiera pięć predyktorów i wyjaśnia ok. 16% wariancji odczuwanych zmian ($\text{Adjusted } R^2 = 0.154$). Najsilniej rośnie poziom odczuwanych zmian wraz z częstotliwością kontaktów z migrantami oraz liczbą migrantów w najbliższym otoczeniu. Dłuższy staż zamieszkania również istotnie zwiększa odczuwalność zmian, natomiast mężczyźni i osoby starsze doświadczają ich nieco rzadziej niż kobiety i młodszy mieszkańcy.

Nie wykryto wpływu takich zmiennych jak sytuacja zawodowa (czy badana osoba pracuje, studiuje, czy jest emeryturze itd.) oraz rodzinna (posiadanie dzieci).

Statystycznie istotna okazała się zależność między odczuwaniem zmian a dzielnicą zamieszkania mieszkańców Lublina ($\chi^2 = 243,743$; $p < 0,001$). Mieszkańcy Bronowic, Rury i Śródmieścia (dzielnice centralne) – znacząco częściej niż przeciętnie zgłaszali, że odczuwają realne, istotne zmiany w swoim codziennym życiu związane z napływem migrantów. W tych rejonach „nadwyżka” odpowiedzi typu „tak, zauważam istotne zmiany” wyraźnie przekroczyła oczekiwania statystyczne, a jednocześnie rzadziej wskazywano opcję „nie dostrzegam żadnych zmian”. W bardziej oddalonych od centrum miasta dzielnicach, takich jak Zemborzyce, Głusk czy Szerokie, mieszkańcy częściej niż przeciętnie deklarowali brak zauważalnych efektów migracji, co również odbiegało od średniej miejskiej. Należy jednak pamiętać, że w dzielnicach o małej liczebności próby (np. Hajdów-Zadębie, Abramowice, Felin) pojedyncze odpowiedzi mogą znacząco wypaczać wyniki. Dlatego wnioski o zwiększonej lub zmniejszonej wrażliwości na zmiany warto formułować przede wszystkim dla dzielnic, w których zebrano co najmniej kilkadziesiąt wywiadów (np. Bronowice, Rury, Śródmieście, Wrotków), a ostrożniej traktować rezultaty z marginesu mapy badania.

Podsumowując powyższe analizy, najważniejszym czynnikiem wpływającym na odczuwanie codziennych zmian związanych z napływem migrantów są bezpośrednie kontakty – zarówno dostrzegana liczba migrantów w najbliższym otoczeniu i częstotliwość spotkań z nimi. To bliskie relacje środowiskowe wpływają na poziom odczuwanych zmian, o czym świadczy też zależność takich deklaracji od miejsca zamieszkania w Lublinie, podczas gdy czynniki związane z sytuacją życiową (zawodową czy rodzinną) nie mają znaczącego wpływu.

Zmienna	Standaryzowany β	p-value	Istotność
Kontakt z migrantami	0.279	0.001	bardzo wysoka
Zauważana liczba migrantów w okolicy	0.177	0.0001	wysoka
Płeć	-0.113	0.0092	wysoka
Okres zamieszkania w Lublinie	0.099	wysoka	wysoka
Wiek	-0.102	0.0886	niska
Sytuacja materialna	0.027	0.5602	–
Zatrudnienie	-0.015	0.7742	–
Wykształcenie	-0.036	0.4318	–
Posiadanie dzieci	0.014	0.7782	–
Znajomość języków obcych	-0.018	0.6938	–

Charakter zmian na rynku pracy

Wśród respondentów, którzy zauważają zmiany we własnej sytuacji na rynku pracy wynikające z obecności nowych mieszkańców Lublina, dominującym motywem jest trudność w znalezieniu zatrudnienia. Wielu badanych w odpowiedzi na otwarte pytanie wskazuje na brak miejsc pracy, przesycenie rynku oraz rosnącą konkurencję, w której migranci postrzegani są jako bardziej atrakcyjni dla pracodawców, zwłaszcza ze względu na gotowość do pracy za niższe wynagrodzenie. W tym kontekście pojawiają się również wypowiedzi podkreślające obniżanie stawek i ograniczenie szans dla lokalnych pracowników.

Istotna część odpowiedzi odnosi się do samego faktu zwiększonej obecności pracowników migranckich w różnych sektorach, szczególnie w usługach, gastronomii i transporcie. Wypowiedzi te nie zawsze są nacechowane negatywnie. Część respondentów dostrzega też pozytywne aspekty tej sytuacji – wskazuje, że dzięki migrantom łatwiej jest znaleźć pracownika, że wypełniają oni luki kadrowe w zawodach niskopłatnych, na które trudno było znaleźć chętnych wśród Polaków. Nieliczni badani wyrażają opinię, że uchodźcy cieszą się preferencyjnym traktowaniem w dostępie do pracy.

Pojedyncze wypowiedzi wskazują również na problemy związane z jakością pracy i bezpieczeństwem, np. w kontekście kierowców aplikacji transportowych.

Wyniki te pokazują, że temat obecności migrantów na rynku pracy jest dla mieszkańców Lublina zauważalny i złożony. Przeważają głosy wskazujące na negatywne skutki konkurencji o miejsca pracy, ale obecne są również opinie, które podkreślają praktyczną rolę migrantów w wypełnianiu deficytów kadrowych.

Kategoria doświadczanych zmian na rynku pracy	Liczba wskazań
Trudności ze znalezieniem pracy	21
Zwiększona liczba pracowników migranckich	12
Konkurencja cenowa i niższe stawki	6
Pozytywny wpływ – uzupełnianie braków kadrowych	5
Problemy organizacyjne i jakość usług	2
Uprzywilejowanie migrantów/uchodźców	1

Charakter zmian w sąsiedztwach

Wśród odpowiedzi dotyczących charakteru zauważanych zmian najczęściej pojawiają się odpowiedzi dotyczące zwiększonej liczby osób migranckich zamieszkujących najbliższe otoczenie. Respondenci często odnoszą się do obecności nowych sąsiadów z Ukrainy, krajów afrykańskich lub azjatyckich, niekiedy wspominając o ich języku lub wyróżniającym się wyglądem. Odpowiedzi wskazują dostrzeganie mieszkańców o innej kulturze, często z odmiennymi zwyczajami, co związane jest z większą różnorodnością w sąsiedztwie. Odpowiedzi te mają przeważnie charakter neutralny i stanowią prostą obserwację zmian w strukturze społecznej osiedli, jednak zdarzają się też osoby, które odczuwają pewien dystans kulturowy lub trudności integracyjne.

Zdarzają się opinie, według których nowi mieszkańcy bywają uciążliwi – najczęściej ze względu na hałas, głośne rozmowy czy zachowania uznawane za niestosowne w przestrzeni wspólnej. W kilku wypowiedziach pojawiają się odniesienia do konfliktów, braku poszanowania dla sąsiadów lub niewłaściwego zachowania dzieci migrantów, które – zdaniem respondentów – są zbyt głośne lub nie przestrzegają reguł zabawy.

Niektórzy wskazują także na problemy funkcjonalne, takie jak trudności ze znalezieniem miejsc parkingowych, zajmowanie wspólnych przestrzeni czy zbyt duża liczba osób mieszkających w jednym lokalu. Kilka wypowiedzi dotyczy także trudności w komunikacji lub braku wzajemnego zrozumienia między sąsiadami, co wynika z bariery językowej.

Obok głosów krytycznych pojawiają się także wypowiedzi pozytywne – część respondentów dostrzega w nowych sąsiadach szansę na nawiązanie nowych relacji, poznanie innych kultur i języków.

Ogólny obraz wyłaniających się z odpowiedzi wskazuje, że obecność migrantów w sąsiedztwie jest faktem dostrzeganym i przeważnie ocenianym neutralnie lub pozytywnie, choć opinie krytyczne również stanowią istotną część wypowiedzi.

Kategorie doświadczanych zmian w sąsiedztwach	Liczba wskazań
Większa liczba migrantów w sąsiedztwie, różnorodność kulturowa (neutralna obserwacja)	53
Głośne lub uciążliwe zachowania	10
Problemy z komunikacją / integracją	4
Problemy z dostępnością infrastruktury (np. zajęte parking, place zabaw)	3
Nowe kontakty społeczne i relacje	3

Charakter zmian w obszarze czasu wolnego

W wypowiedziach respondentów dotyczących ogólnych zmian związanych z obecnością migrantów najczęściej pojawia się spostrzeżenie, że są oni coraz bardziej widoczni w przestrzeni publicznej. Mieszkańcy zauważają wzrost liczby osób mówiących w językach obcych, zwłaszcza po ukraińsku, w sklepach, na spacerach, w lokalach i obiektach sportowych. Wskazują również na pojawienie się nowych miejsc prowadzonych przez migrantów, takich jak restauracje, sklepy czy wydarzenia kulturalne.

Część odpowiedzi ma pozytywny lub neutralny charakter – zwracają uwagę na większą różnorodność oferty usługowej i kontakt z nowymi kulturami. Inni wyrażają niepokój, wskazując na głośne zachowania, brak dostosowania do lokalnych norm i poczucie zagrożenia. W niektórych (nielicznych) wypowiedziach pojawiają się też silnie negatywne oceny i stereotypy.

Charakter zmian w edukacji i usługach publicznych

W wypowiedziach dotyczących edukacji najczęściej pojawia się temat wzrostu liczby uczniów i studentów pochodzenia migracyjnego, zarówno w szkołach, jak i na uczelniach. Respondenci wskazują na obecność dzieci i młodzieży z Ukrainy, Afryki i krajów azjatyckich, a także rosnącą popularność programów takich jak Erasmus.

Obserwowana jest większa różnorodność kulturowa i językowa w klasach, co zdaniem badanych, z jednej strony może sprzyjać otwartości uczniów, a z drugiej bywa postrzegane jako obciążenie dla nauczycieli, którzy muszą poświęcać więcej czasu uczniom niedostosowanym do polskiego systemu edukacyjnego. Część wypowiedzi sugeruje, że wzrost liczby uczniów w klasach obniża jakość nauczania, a szkoły nie zawsze są w stanie poradzić sobie z wyzwaniami integracyjnymi. Pojawiają się także uwagi o trudnościach w dostępie do miejsc na studiach, a także o tym, że migranci mogą korzystać z systemu stypendialnego kosztem polskich uczniów.

W obszarze usług publicznych respondenci najczęściej wskazują na większą liczbę pracowników migranckich w takich sektorach jak transport, służba zdrowia, gastronomia, handel czy kosmetyka. Pojawiają się liczne obserwacje dotyczące wielojęzyczności i trudności w komunikacji w miejscach obsługi klienta. Część osób zauważa przeciążenie systemu zdrowia i wydłużone kolejki w przychodniach, co związane jest przez nich z koniecznością obsługi większej liczby osób, w tym migrantów.

Część wypowiedzi wskazuje także na negatywną ocenę stylu pracy obcokrajowców – zarzuty dotyczą braku kultury osobistej, bałaganu czy roszczeniowej postawy. W pojedynczych wypowiedziach pojawiają się zarzuty o uprzywilejowanie migrantów w dostępie do świadczeń i usług, szczególnie w systemie opieki zdrowotnej. Inni respondenci dostrzegają pozytywne zmiany, takie jak większa dostępność usług i rozwój rynku restauracji i kawiarni.

Zebrane opinie pokazują, że obecność migrantów w edukacji i usługach publicznych jest dla mieszkańców Lublina zauważalna i budzi różnorodne reakcje – od aprobaty i uznania dla większej różnorodności po niepokój wynikający z ograniczeń infrastrukturalnych i obaw o jakość świadczonych usług.

W dalszej części przedstawiono wyniki odpowiedzi na pytanie o ocenę zmian w obszarach, które wcześniej wskazano. Pytanie zadano wyłącznie osobom, które deklarowały, że zaszły zmiany w niektórych obszarach ich codziennego funkcjonowania.

Kategoria zmian w edukacji i usługach publicznych	Liczba wskazań
Większa liczba uczniów/studentów z zagranicy	12
Większa liczba pracowników migranckich w usługach publicznych	10
Przeciążenie systemu usług (kolejki, gorszy dostęp, chaos organiz.)	10
Obniżenie jakości nauczania / przeciążenie szkół	7
Wielojęzyczność i obecność migranckiej obsługi	7
Wyzwania integracyjne i czasochłonność pracy nauczycieli	6
Krytyka stylu pracy / zachowań migrantów w usługach	5
Korzyści edukacyjne: różnorodność kulturowa, językowa	4
Problemy z dostępem do edukacji (konkurencja, miejsca, stypendia)	4
Zmiany w ofercie (więcej lokali, usług, restauracji)	4
Uprzywilejowanie migrantów w dostępie do świadczeń	3

Ocena doświadczeń związanych z obecnością nowych mieszkańców i ich uzasadnianie

Większość zmian w analizowanych obszarach życia społecznego została oceniona krytycznie, zwłaszcza rynek pracy, ogólna sytuacja ekonomiczna, edukacja, sąsiedztwo i usługi publiczne. Najwięcej negatywnych opinii dotyczy rynku pracy (26 negatywnych wobec 7 pozytywnych), sytuacji ekonomicznej (10 negatywnych, brak pozytywnych) oraz sąsiedztwa (21 negatywnych, 4 pozytywne). W edukacji i usługach publicznych, mimo pewnych głosów pozytywnych (odpowiednio 8 i 7), przeważają oceny negatywne (16,10). W przypadku usług publicznych, a także zmian w sąsiedztwie stosunkowo często pojawiają się też opinie neutralne, co sugeruje umiarkowany wpływ zmian na codzienne życie części respondentów. Zróżnicowane opinie wyrażano także na temat czasu wolnego i rozrywki, gdzie liczba ocen pozytywnych przeważa, natomiast neutralnych i negatywnych jest taka sama (4 osoby). W kolejnym kroku respondentów poproszono o uzasadnienie ocen.

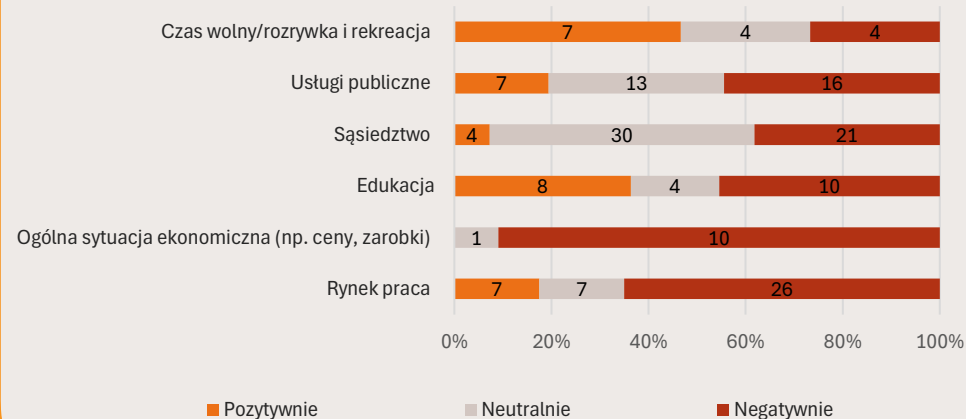
Rynek pracy

W uzasadnieniach ocen zmian na rynku pracy respondenci wskazywali zarówno argumenty krytyczne, jak i pozytywne. Wśród argumentów negatywnych najczęściej pojawiały się odniesienia do trudniejszego dostępu do zatrudnienia, przesytu pracowników, obniżania wynagrodzeń oraz konkurencji na rynku pracy. Pojawiały się też odwołania do poczucia, że „nie ma gdzie się zatrudnić” lub „brak miejsc roboczych dla rodaków”. Wskazywano też na obawy dotyczące nierówności – np. „mniej Polaków może zarabiać, i to już nierówność”. Argumenty pozytywne koncentrowały się na korzyściach dla pracodawców, łatwiejszym dostępie do siły roboczej, rozwoju rynku i napływie osób z nowym doświadczeniem. Przykładem takiego uzasadnienia mogą być wypowiedzi: „zdecydowanie pozytywnie – łatwiej o pracownika” lub „nowi często dobrze wykształceni pracownicy”. Niektóre odpowiedzi miały charakter ambiwalentny, wskazując, że korzyści dla pracodawców mogą iść w parze z pogorszeniem sytuacji dla polskich pracowników: „ambiwalentnie, korzystnie z perspektywy pracodawcy, negatywnie dla Polaków szukających zatrudnienia”.

Ogólna sytuacja ekonomiczna

Respondenci, uzasadniając swoje oceny, często wskazywali na wzrost kosztów życia, pogorszenie sytuacji finansowej mieszkańców czy problem wzrostu cen: „pogorszenie sytuacji finansowej mieszkańców Lublina”.

Ocena doświadczanych zmian

Edukacja

W obszarze edukacji pojawiały się zarówno głosy o trudnościach, jak i o pozytywnych aspektach zmian. Problemy dotyczyły przede wszystkim komunikacji, adaptacji dzieci z różnych środowisk oraz pogorszenia jakości kształcenia („ciężko się dogadać”, „problemy z asymilacją i tolerancją”). Z drugiej strony podkreślano, że obecność dzieci z różnych kultur otwiera na różnorodność i uczy szacunku, a także rozwija kompetencje społeczne. W odpowiedziach pojawiały się stwierdzenia takie jak: „nasze dzieci uczą się różnorodności”, „dobrze, że się uczą polskiego”.

Czas wolny, rozrywka i rekreacja

Argumenty pozytywne dotyczyły zwiększenia dostępności i różnorodności ofert spędzania wolnego czasu oraz większej liczby wydarzeń („więcej restauracji = lepsze miasto dla mieszkańców”, „skoro Ukraińców jest u nas tak wielu, to miło z naszej strony, że organizujemy coś dla ich rozrywki”). Z kolei argumenty krytyczne odnosiły się do hałasu, konfliktów i trudności w korzystaniu z niektórych miejsc.

Sąsiedztwo

W przypadku sąsiedztwa argumenty krytyczne obejmowały wzrost hałasu, konflikty, poczucie pogorszenia bezpieczeństwa i trudności w integracji. Cytaty ilustrujące te argumenty to np.: „awanturują się albo wykrzykują, przez co dzieci a nawet dorośli boją się wyjść z domu szczególnie po zmroku”, „pogorszenie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej”. Wśród uzasadnień pozytywnych wskazywano na możliwość poznania nowych kultur, nawiązanie nowych znajomości czy wzrost różnorodności – „fajnie poznać nowe kultury”, „nowi mieszkańcy próbujący integrować się”. Wiele odpowiedzi wskazywało też na postawę obojętną lub warunkową: „jeśli ludzie w porządku, to nic się nie zmienia”.

Usługi publiczne

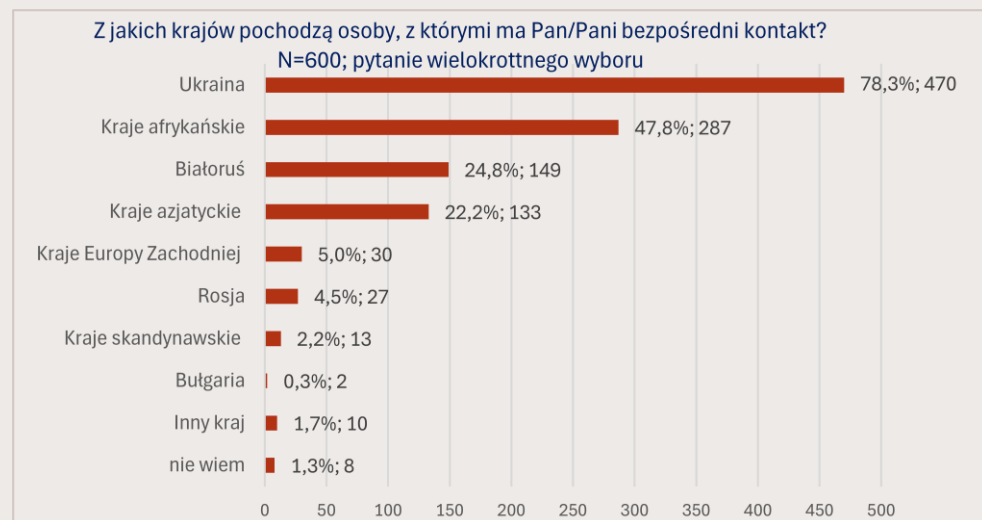
Jako argumenty negatywne najczęściej wymieniano pogorszenie dostępności do usług, wydłużone kolejki czy trudności w korzystaniu ze służby zdrowia („większe kolejki”, „utrudniony dostęp do służby zdrowia”). Wśród odpowiedzi pozytywnych pojawiały się uwagi o lepszej ofercie i większej różnorodności usług („więcej usług – lepsza jakość życia”, „nowe biznesy, nowa konkurencja, lepszy produkt”). Część respondentów uznawała te zmiany za obojętne lub nie wpływające istotnie na ich życie.

3. Kontakt i relacje z nowymi mieszkańcami

Częstotliwość i miejsca kontaktu

Mieszkańcy Lublina w większości mają częsty i dość regularny kontakt z osobami pochodzącymi z innych krajów (połowa badanych). Najczęściej kontakty dotyczą osób z Ukrainy, co jest zbieżne z aktualnymi trendami migracyjnymi w Polsce. Znaczącą grupą są także osoby z krajów afrykańskich i Białorusi oraz krajów azjatyckich, którzy przybywają głównie w celu studiowania na lubelskich uczelniach.

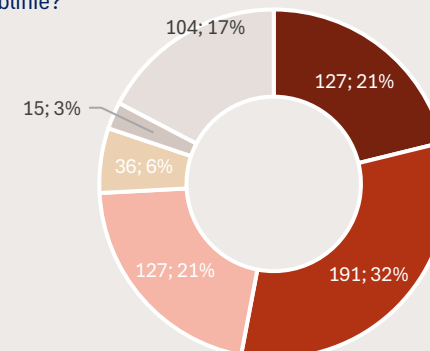
Podobnie jak w przypadku dostrzegania zmian, również częstotliwość kontaktów z migrantami jest zróżnicowana w obrębie miasta, o czym świadczy wynik testu zależności między dzielnicą zamieszkania a częstotliwością kontaktów z nowymi mieszkańcami (χ^2 : 197.9, 'p_value': 0.0001). W dzielnicach Bronowice, Rury, Śródmieście, Wrotków codzienne spotkania z migrantami występują częściej niż wynikałoby to z ogólnego rozkładu, podczas gdy na obrzeżach (Czechów Północny, Abramowice, Głusk, Zemborzycy) są rzadsze. Wyniki należy jednak interpretować ostrożnie w dzielnicach z niewielką liczbą wywiadów, gdzie pojedyncze wskazania mogą nadmiernie wpłynąć na wnioski. Najczęściej spotykamy migrantów w codziennych sytuacjach – przy załatwianiu spraw i korzystaniu z usług (zakupy, przychodnie, urzędy). Ważną rolę odgrywają też wspólne przestrzenie: osiedle, komunikacja miejska oraz miejsca publiczne, w tym kawiarnie i restauracje. Relatywnie rzadziej dochodzi do kontaktów w miejscu pracy czy podczas aktywności w czasie wolnym.

Jak często zdarza się Panu/Pani mieć bezpośredni kontakt z migrantami / cudzoziemcami w Lublinie?

N=600

- Codziennie
- Kilka razy w tygodniu
- Kilka razy w miesiącu
- Kilka razy w roku
- Raz w roku lub rzadziej

W jakich sytuacjach spotyka się Pan/Pani z migrantami

	N	%
Sprawy codzienne (w sklepach, służba zdrowia)	323	54%
W najbliższym miejscu zamieszkania np. osiedle	257	43%
W komunikacji miejskiej	225	38%
W przestrzeniach publicznych np. w parkach, na placach zabaw	201	34%
W miejscu pracy	168	28%
Życie prywatne, czas wolny, spotkania towarzyskie	134	22%
W restauracjach, kawiarniach lub barach	126	21%
W szkole/uczelni	78	13%
W mediach społecznościowych lub na forach internetowych	67	11%
Na wydarzeniach kulturalnych lub sportowych	62	10%
Podczas korzystania z urzędów i instytucji publicznych	47	8%
W miejscach kultu religijnego	16	3%
Podczas wolontariatu lub pracy społecznej	4	1%
Inne	1	0%

Bariery napotymane podczas kontaktu z nowymi mieszkańcami

Największa grupa respondentów – aż 44% (262 osoby) – nie dostrzega żadnych barier w kontaktach z osobami pochodzącymi z innych krajów. Wśród najczęstszych wypowiedzi pojawiają się stwierdzenia takie jak „brak”, „nie dostrzegam barier”, „nie mam barier”, co sugeruje, że dla wielu osób współobecność migrantów nie stanowi problemu ani źródła trudności w codziennych relacjach.

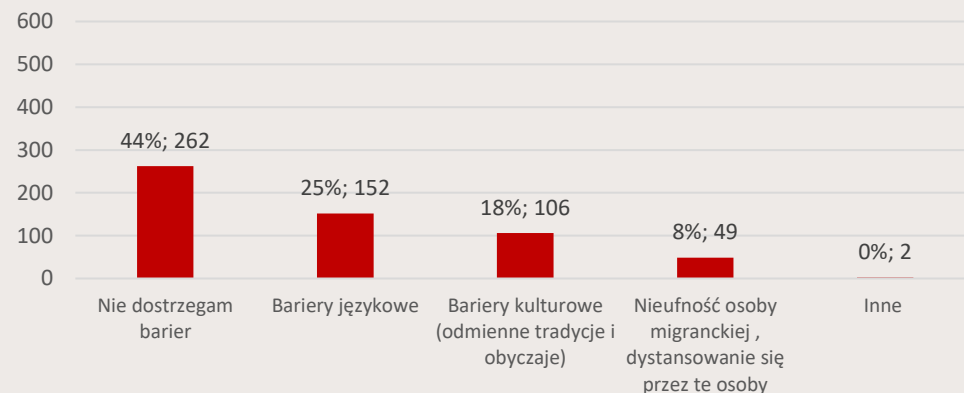
Najczęściej wskazywaną barierą są natomiast trudności językowe – zwraca na nie uwagę co czwarty respondent. W odpowiedziach otwartych bariery te są opisywane dość ogólnie: „Ciężko się porozumieć jeśli osoba nie uczyła się języka lokalnego”, „Nie znam polskiego”, „Często te ludzie nie uczą polskiego”, „Nie możemy się porozumieć jeśli nie znamy angielskiego”.

Bariery kulturowe, rozumiane jako różnice w tradycjach, obyczajach czy sposobie bycia, zgłasza 18% badanych. Przykłady wypowiedzi obrazujących tę kategorię to: „Inna kultura i język utrudnia komunikację”, „zachowują się głośno, nie przystosowują się do nas”, „różne wychowanie i zachowania”, „odmienne wartości”. Respondenci wskazują na odmienne normy społeczne i zachowania, które bywają niezrozumiałe lub odbiegają od lokalnych zwyczajów, co może utrudniać wzajemne zrozumienie. Zwraca się też uwagę na wzajemne, stereotypowe postrzeganie się: „stereotypy sprawiają, że obie strony są wobec siebie nieufne”.

Nieufność lub dystansowanie się osób migranckich została wskazana przez 8% osób. Przykładowe odpowiedzi na pytanie otwarte o charakter barier brzmiały następująco: „trudno porozmawiać, bo ludzie są zamknięci w swoich grupkach”, „trzymają się w grupkach, nie integrują się z nami”, „dystansowanie się osób migranckich”, „nie są zainteresowani rozmową”. Zauważany jest zatem problem zamykania się migrantów we własnych społecznościach oraz mniejsza gotowość do kontaktów z lokalnymi mieszkańcami.

Tylko dwie osoby wskazały inne bariery, najczęściej pojedyncze przypadki uprzedzeń, jak w poniższym cytacie: „uważają, że wszystko im się należy za darmo bo są z Ukrainy”).

Jakie bariery w relacjach z nowymi mieszkańcami Pan/Pani dostrzega?
N=600

Poniżej zestawiono kategorie barier wyodrębnione na podstawie analizy pytań otwartych, w których proszono respondentów o szczegółową charakterystykę napotykaných barier podczas kontaktu z nowymi mieszkańcami.

Kategoria odpowiedzi na pytanie otwarte	Liczebność
Bariery językowe / trudności w komunikacji	45
Różnice kulturowe i wychowawcze	20
Brak integracji / dystans / zamknięcie we własnych grupach	17
Negatywne stereotypy i uprzedzenia	6
Inne pojedyncze wskazania	7

Zaufanie do nowych mieszkańców i jego uwarunkowania

Przeciętny poziom zaufania do migrantów w badanej grupie wynosił 5,22 w skali od 1 do 10 (mediana 5), przy dość dużym zróżnicowaniu odpowiedzi (odchylenie standardowe 2,14). Wartość 5 jest jednocześnie środkiem skali i oznacza, respondentów ani nie przekonanych do nadmiernego zaufania, ani do nieufności i jest on w badanej grupie najliczniejszy. Osoby, którym bliżej jest do opinii wskazujących na zaufanie (ocena co najmniej 6 na skali) stanowią jednak większą część grupy badanej (45%) niż osoby skłonne do nieufności (oceny 4 i mniej), które stanowią 35%. Osoby skrajnie nieufne (wskazujące 1 lub 2 na skali) stanowią 10% badanych i jest ich dwukrotnie więcej niż osób skrajnie ufnych (9 i 10 na skali).

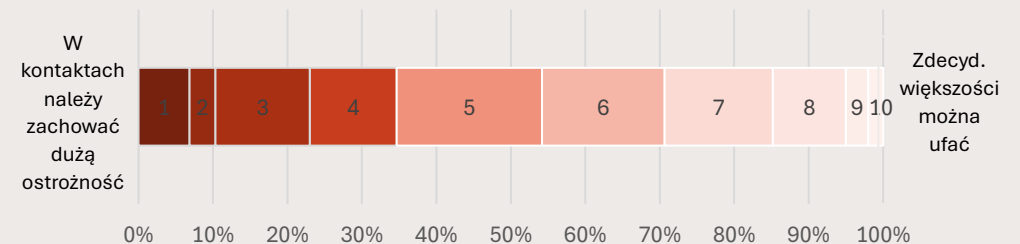
Statystyka	Wartość
Średnia	5,22
Odchylenie standardowe	2,14
Minimum	1
Maksimum	10

Wśród czynników wpływających na poziom zaufania istotne okazały się wiek, wykształcenie, okres zamieszkania, posiadanie dzieci, znajomość języków obcych oraz – najsilniej – relacje osobiste z migrantami.

Młodsze osoby, z wyższym wykształceniem, krótszym stażem w mieście, nieposiadające dzieci oraz znające języki obce, deklarowały wyższy poziom zaufania do nowych mieszkańców, choć zależność ta nie jest zbyt silna. Czynnikiem najsilniej różnicującym okazała się jednak bliskość relacji ze środowiskiem migranckim: osoby nieutrzymujące żadnych kontaktów z migrantami deklarują najniższy poziom zaufania, podczas gdy najwyższy poziom cechował osoby mające migrantów w gronie bliskich znajomych lub przyjaciół.

Wynik ten podkreśla znaczenie bezpośrednich, codziennych kontaktów międzykulturowych w kształtowaniu otwartości i zaufania społecznego. Inne analizowane zmienne, takie jak płeć i doświadczenie migracyjne, nie miały istotnego wpływu na poziom zaufania.

Do której opinii na temat nowych mieszkańców jest Panu/Pani bliżej?
[skala 1-10]

Zmienna	Test	Statystyka	p	Siła zależności	Kierunek zależności
Wiek	Korelacja Pearsona	$r = -0.14$	0.0005	słaba	Wyższy wiek – niższe zaufanie
Wykształcenie	Korelacja Spearmana	$\rho = 0.15$	0.0002	słaba	Wyższe wykształcenie – wyższe zaufanie
Okres zamieszkania	Korelacja Spearmana	$\rho = -0.10$	0.013	słaba	Dłuższy staż w mieście – niższe zaufanie
Sytuacja materialna	Korelacja Spearmana	$\rho = -0.08$	0.083	bardzo słaba	Gorsza sytuacja materialna – nieznacznie niższe zaufanie
Posiadanie dzieci	Test t-Studenta	$t = 2.20$	0.028	bardzo słaba	Posiadanie dzieci – niższe zaufanie
Znajomość języka obcego	Spearmana ANOVA	$\rho = 0.09 / F = 3.32$	0.029 / 0.037	bardzo słaba	Lepsza znajomość języka – wyższe zaufanie
Znajomi-migranci	ANOVA	$F = 22.14$	<0.001	średnia	Bliskie relacje – wyższe zaufanie

Bliskość relacji i dystans społeczny

Wyniki badania pokazują, że większość respondentów (63%) nie utrzymuje żadnych kontaktów z osobami migranckimi, które przybyły do Lublina w ostatnich pięciu latach. Co czwarty badany (24%) deklaruje obecność migrantów w gronie dalszych znajomych, natomiast jedynie 8% posiada migrantów wśród bliskich przyjaciół, a 5% w najbliższej rodzinie. Pokazuje to, że bliskie relacje z osobami migranckimi są rzadkie, a kontakty – jeśli już istnieją – mają zazwyczaj charakter powierzchowny.

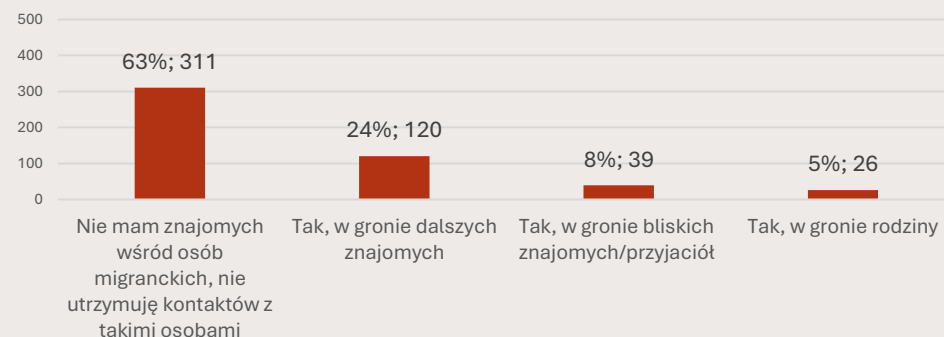
Analizując wyniki dotyczące akceptacji migrantów w różnych rolach społecznych, widać wyraźny wzorec: im dalsza społecznie rola migranta, tym większa akceptacja ze strony badanych. Najwięcej respondentów akceptuje migrantów w roli mieszkańca kraju lub miasta – tutaj ponad 80% badanych łącznie deklaruje odpowiedź „tak” lub „raczej tak”. W miarę zbliżania roli migranta do kręgu osobistego respondenta, odsetek akceptacji stopniowo spada: w przypadku sąsiada, przyjaciela lub członka rodziny poziom akceptacji wynosi odpowiednio około 70% dla sąsiada, 66% dla przyjaciela i 61% dla członka rodziny.

Jednocześnie, wraz z rosnącą bliskością relacji, rośnie również odsetek odpowiedzi negatywnych („nie” lub „raczej nie”). Dla najbardziej odległych ról (mieszkaniec kraju/miasta) wynosi on ok. 10%, natomiast w przypadku roli członka rodziny sięga już niemal 18%.

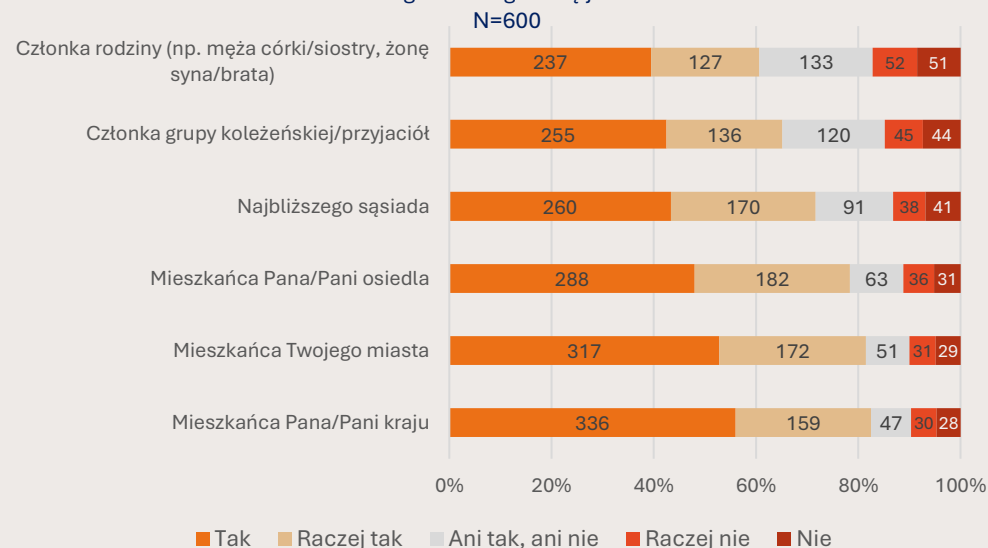
Podsumowując, badani wykazują zdecydowanie większą otwartość wobec migrantów w rolach społecznych niepowiązanych z życiem osobistym, natomiast gotowość do bliskich, osobistych relacji z migrantami cechuje mniejszą część respondentów. Wyniki te pokazują, że dystans społeczny wobec migrantów jest uzależniony od stopnia potencjalnej bliskości tej relacji, jednak dane wskazują, że poziom aprobaty jest wysoki, gdyż w przypadku najbliższego typu relacji odpowiedzi „na tak” stanowią około 60%.

Jak pokazuje analiza przedstawiona w dalszej części raportu, posiadanie znajomych wśród osób cudzoziemskich jest jednym z głównych predyktorów dystansu społecznego, co oznacza, że poznanie się jest kluczowe do tego, by budować zaufanie i ograniczać dystans.

Czy w gronie Pana/Pani znajomych lub rodziny znajdują się migranci przybyli w ostatnich 5 latach do Lublina?
N=600

Proszę zaznaczyć, na ile byłby/byłaby Pan/i gotowy/a zaakceptować migranta/migrantkę jako:

Czynniki wpływające na dystans społeczny

Na podstawie wyników analizy regresji można stwierdzić, że kilka czynników istotnie wpływa na poziom dystansu społecznego mieszkańców Lublina wobec migrantów.

Posiadanie znajomych wśród migrantów obniża poziom dystansu społecznego – osoby, które mają takie relacje, wykazują większą otwartość i mniejszy dystans wobec cudzoziemców. Zaufanie ogólne również jest bardzo silnym czynnikiem: im wyższy poziom zaufania, tym niższy deklarowany dystans społeczny. Podobny, choć słabszy wpływ ma sytuacja materialna – lepsza sytuacja ekonomiczna sprzyja większej otwartości i mniejszemu dystansowi. Istotne znaczenie ma także znajomość języków obcych: osoby, które znają co najmniej jeden język obcy, wykazują wyraźnie mniejszy dystans społeczny wobec migrantów.

Analiza regresji dla zmiennej zależnej: *Indeks dystansu społecznego*

Zmienna	Estimate	Std. Error	t value	p-value	Istotność (opisowa)
(Intercept)	4.24196	0.31878	13.31	<0.001	bardzo wysoka istotność
Znajomi migranci	-0.18709	0.06591	-2.84	0.00481	wysoka istotność
Zaufanie	-0.19906	0.02467	-8.07	1.28e-14	bardzo wysoka istotność
Sytuacja materialna	-0.11195	0.05597	-2.00	0.04629	istotność
Język obcy	-0.25118	0.08443	-2.98	0.00314	wysoka istotność

4. Postawy wobec integracji

Jak powinna wyglądać integracja?

W badaniu analizowana była postawa wobec integracji migrantów, mierzona za pomocą skali dyferencjału semantycznego (1 = tylko migranci powinni się dostosować, 10 = wszyscy powinni budować wzajemne relacje oparte na zrozumieniu). Wyższe wartości tej zmiennej wskazują na bardziej otwarte, inkluzywne podejście do integracji – popieranie dialogu i współodpowiedzialności za budowanie relacji. Na wykresie widoczne jest, że zdecydowanie dominuje podejście, które zakłada, że to migranci powinni się dostosować. Osoby, którym bliżej jest do opinii, że wszyscy powinni się angażować w integrację (osoby, które wskazały wartość co najmniej 6 na skali) stanowią nieco ponad 15% badanej zbiorowości. Ponad 70% jest skłonna uważać, że to migranci powinni przystosować się, przy czym na zdecydowane przekonanie na ten temat (oceny 1 i 2 na skali) wskazuje niemal 40%.

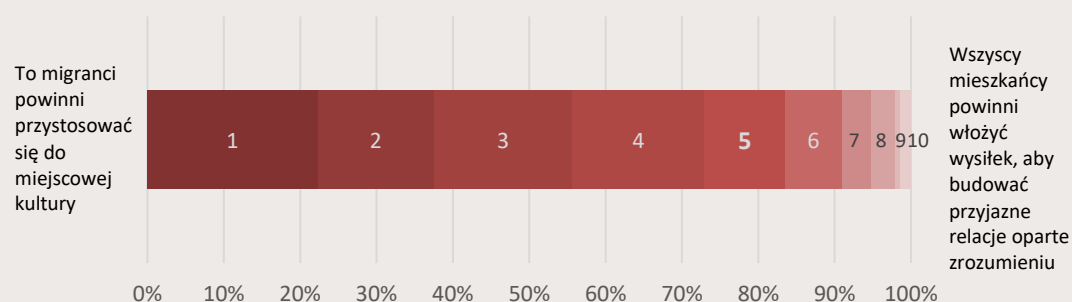
Analiza z wykorzystaniem modelu regresji wykazała, że najsilniejszym predyktorem postawy na temat integracji jest poziom zaufania społecznego – osoby o wyższym poziomie zaufania są wyraźnie bardziej skłonne do podejścia opartego na wzajemnym zrozumieniu i współpracy ($b = 0,49$; $p < 0,001$). Oznacza to, że wraz ze wzrostem zaufania społecznego rośnie poparcie dla modelu integracji, w którym odpowiedzialność za budowanie relacji spoczywa na całej społeczności.

Istotny pozytywny wpływ ma również znajomość języków obcych ($b = 0,24$; $p = 0,038$) – osoby posługujące się większą liczbą języków obcych częściej opowiadają się za dwustronnym procesem integracji. Z kolei wyższa ocena własnej sytuacji materialnej ($b = -0,17$; $p = 0,041$) wiąże się z nieco mniejszą gotowością do współodpowiedzialności i skłania ku opinii, że to migranci powinni się dostosować.

Podsumowując, najbardziej otwarte i inkluzywne postawy wobec integracji migrantów prezentują osoby cechujące się wysokim zaufaniem społecznym oraz kompetencjami językowymi, natomiast relatywnie niższą gotowość do współdziałania wykazują osoby oceniające swoją sytuację materialną jako bardzo dobrą. Wyniki te podkreślają znaczenie zaufania i kompetencji międzykulturowych w kształtowaniu nowoczesnych, partnerskich modeli integracji społecznej.

Jak Pana/Pani zdaniem powinny przebiegać relacje między migrantami i społecznością przyjmującą w Lublinie?

[Skala 1-10; N=600]

Analiza regresji dla zmiennej zależnej „postawy wobec integracji”

Zmienna	Estimate	Std. Error	t value	p-value	Istotność (opisowa)
(Intercept)	1.488	0.485	3,07	0.002	wysoka istotność
Zaufanie	0.491	0.034	14,25	<0.001	bardzo wysoka istotność
Sytuacja materialna	-0.173	0.085	-2,05	0.041	istotność
Język obcy	0.242	0.116	2,08	0.038	istotność

Znajomość działań integracyjnych oraz uczestnictwo

W badaniu przedstawiono respondentom w kafeterii wybrane działania integracyjne powstałe w ostatnim czasie na terenie Lublina. Wybrano jedynie te podmioty, których działania w założeniu mają m.in. stwarzać możliwość spotkań mieszkańców Lublina z osobami migranckimi. Zdecydowana większość respondentów (66%) deklaruje, że nie zna żadnych działań integracyjnych realizowanych w swoim otoczeniu. Najbardziej rozpoznawalnymi inicjatywami są duże wydarzenia integracyjne, np. te organizowane w Centrum Spotkania Kultur, Warsztatach Kultury czy Galerii Labirynt (24%). Pozostałe typy działań, takie jak inicjatywy w przestrzeniach młodzieżowych (8%), w specjalnych przestrzeniach integracji jak „Baobab” czy „Spilno Lublin” (9%), działania realizowane przez Warsztaty Kultury (9%) oraz organizacje pozarządowe, np. Homo Faber czy Dla Ziemi (9%), są znacznie mniej rozpoznawalne i wskazywane przez podobną, niewielką część respondentów.

Wyniki te pokazują niski poziom znajomości działań integracyjnych wśród mieszkańców – aż dwie trzecie badanych nie potrafi wskazać żadnej takiej inicjatywy. Nawet najbardziej rozpoznawalne działania docierają tylko do jednej czwartej respondentów. Może to świadczyć o potrzebie intensyfikacji działań informacyjnych oraz lepszego promowania istniejących inicjatyw, aby zwiększyć ich dostępność i widoczność w społeczności.

Zdecydowana większość respondentów (89%) nie uczestniczyła dotąd w żadnych działaniach integracyjnych. Wśród nich:

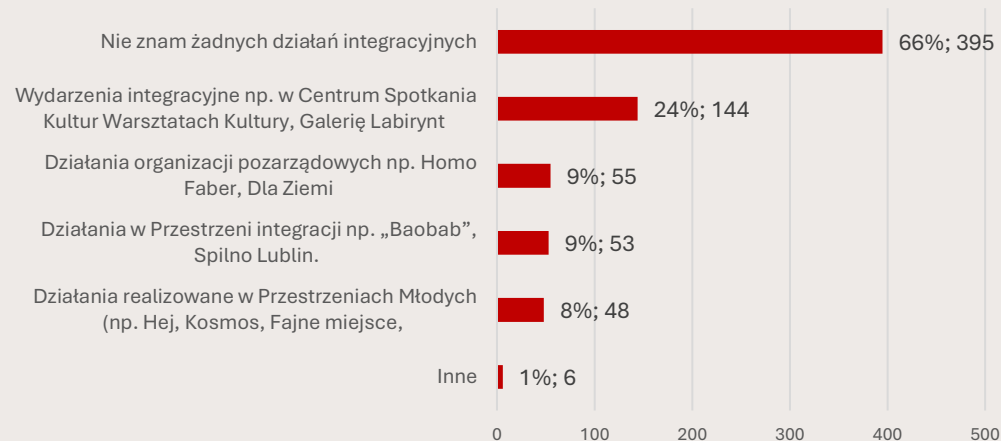
- 31% osób deklaruje zainteresowanie udziałem w takich inicjatywach w przyszłości.
- 58% nie jest zainteresowanych ani dotychczasowym, ani przyszłym uczestnictwem w wydarzeniach integracyjnych.

Tylko 12% badanych ma doświadczenie udziału w tego typu działaniach i większość z nich jest otwarta na dalszy udział.

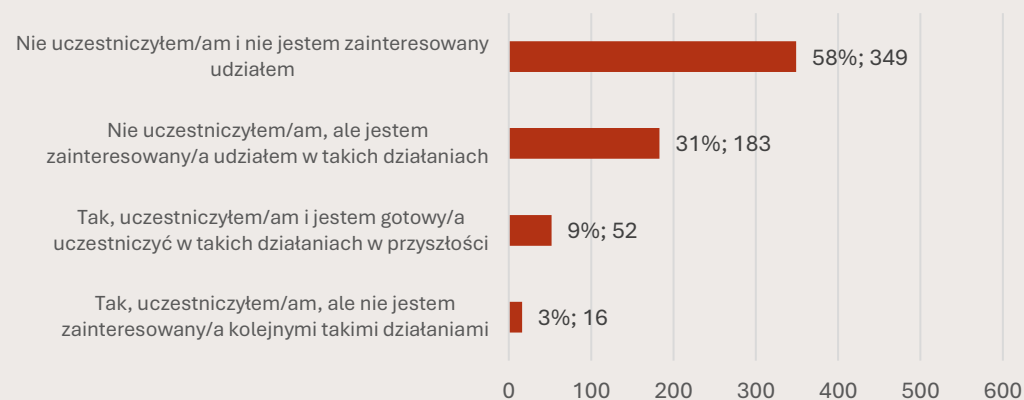
Łącznie około 40% badanych byłoby zainteresowanych uczestnictwem w działaniach integracyjnych, co stanowi dość duży potencjał dla rozwoju tego typu

Które z niżej wymienionych działań integracyjnych są Panu/Pani znane choćby ze słyszenia?

[N=600; pytanie wielokrotnego wyboru].

Czy uczestniczył Pan/Pani w jakiegoś typu w działaniach o charakterze integracyjnym, skierowanych do mieszkańców Lublina oraz cudzoziemców? N=600

Przyczyny braku uczestnictwa w działaniach integracyjnych

Analiza odpowiedzi udzielonych na pytanie o powody nieuczestniczenia w wydarzeniach integracyjnych ujawnia, że główną barierą jest brak czasu, który dominuje nad wszystkimi innymi kategoriami. Odpowiedzi odnoszące się do tej przyczyny wskazują głównie natłok obowiązków zawodowych i rodzinnych. Część osób podkreśla, że nawet będąc na emeryturze, mają swoje zajęcia, które są dla nich priorytetowe. To pokazuje, że dla wielu respondentów czas wolny jest dobrem deficytowym i w pierwszej kolejności przeznaczany jest na sprawy osobiste, rodzinne lub po prostu odpoczynek.

Istotny jest też brak zainteresowania i ogólna obojętność wobec tematyki wydarzeń integracyjnych. Liczne i często powtarzające się są wypowiedzi: „nie interesuje mnie to”, „brak zainteresowania”, „nie widzę potrzeby”. Wiele osób wprost deklaruje, że nie widzi sensu uczestnictwa w takich inicjatywach, nie odczuwa takiej potrzeby, nie szuka nowych kontaktów. Respondenci wskazują, że wolą zajmować się rodziną, poświęcać się swoim zainteresowaniom lub po prostu odpoczywać na swój sposób.

Kolejna istotna grupa powodów to wiek i stan zdrowia. Osoby starsze lub mające problemy zdrowotne wskazują, że uczestnictwo w wydarzeniach wymagałoby wysiłku, którego nie są już w stanie podjąć, lub zwyczajnie nie widzą siebie w tej roli.

Dość licznie pojawiają się także odpowiedzi, w których wskazywany jest brak atrakcyjnych tematów lub formuły wydarzeń. Respondenci zwracają uwagę, że dotychczasowa oferta nie była dla nich interesująca a wydarzenia były ich zdaniem mało atrakcyjne.

Zdarzały się też deklaracje niechęci wobec migrantów, braku zaufania lub przekonań ideologicznych. Są to pojedyncze, ale wyraźne głosy – pojawiają się wypowiedzi o braku poparcia dla integracji, niechęci do określonych grup, czy podważające sens działań integracyjnych.

Pojedyncze osoby zgłaszają również złe doświadczenia z przeszłości, np. nieprzyjemne sytuacje podczas wydarzeń lub niesatysfakcjonujące kontakty. Są także osoby, które nie uczestniczą w takich wydarzeniach z powodu braku informacji – deklarują, że nie wiedziały o istnieniu tego typu wydarzeń lub nie słyszały o interesujących propozycjach. Nieliczni wskazują bariery językowe czy komunikacyjne, które uniemożliwiają im uczestnictwo.

Kategoria przyczyn braku uczestnictwa w działaniach integracyjnych	Liczność	Przykładowe cytaty
Brak czasu/zbyt duża liczba obowiązków	112	„Nie mam na to czasu”, „Brak czasu”, „Zajęcia zawodowe, czas”, „Czasochłonne”, „Mam małe dziecko”
Brak zainteresowania/niechęć/obojętność	64	„Nie interesuje mnie to”, „Brak zainteresowania”, „Nie jestem zainteresowany/a”
Brak potrzeby/nie widzi sensu	37	„Nie czuję potrzeby”, „Bo nie mam potrzeby integrowania się z nowymi osobami”
Stan zdrowia/wiek	24	„Jestem za stary/a”, „Zdrowie nie pozwala”, „Jestem bardzo chora”, „Ze względu na wiek”
Preferowanie innego sposobu spędzania wolnego czasu	22	„Wolę spędzać czas z rodziną”, „Wolę inaczej spędzać czas”, „Mam swoje życie”
Brak odpowiednich, ciekawych tematów/wydarzeń	18	„Nie ma ciekawych dla mnie tematów”, „Nie ma tam nic ciekawego dla mnie”
Niechęć do migrantów/brak zaufania/ideologia	8	„Nie popieram”, „Nie lubię ludzi z innym kolorem skóry”, „Jestem przeciwnikiem migracji”
Zła opinia o wydarzeniach/doświadczenie negatywne	7	„Byłam na takim wydarzeniu, źle się zachowano wobec mnie”, „Nie podobały mi się takie metody integracji”
Brak wiedzy o wydarzeniach/brak informacji	5	„Nie słyszałam/am o takich wydarzeniach”, „Nie wiedziałam o tym”
Bariery komunikacyjne (językowe)	2	„Nie mówimy w jednym języku”
Inne, osobiste powody (introwertyzm, lenistwo, obojętność itp.)	9	„Jestem raczej introwertyczny”, „Jestem za leniwa”

Proponowane kierunki dostosowania działań integracyjnych

Wyniki badania pokazują, że respondenci przede wszystkim oczekują dopasowania oferty do własnych zainteresowań i potrzeb – zarówno pod kątem tematyki, jak i grup wiekowych. Kluczowe znaczenie ma również dostępność uczestnictwa, rozumiana jako niskie koszty lub całkowita bezpłatność oraz dogodna lokalizacja wydarzeń blisko miejsca zamieszkania.

Istotnym elementem wzmacniającym atrakcyjność inicjatyw jest ich formuła – spotkania o charakterze międzykulturowym, umożliwiające poznawanie różnych tradycji, a także wsparcie osób tłumaczących lub pełniących rolę asystentów kulturowych.

Co do preferowanych miejsc, najchętniej wybierane są instytucje kultury w centrum miasta i w sąsiedztwie oraz tereny zielone w okolicy. Rzadziej wskazywano zainteresowanie integracją w takich miejscach jak kawiarnie, restauracje i puby oraz obiekty sportowe. Z kolei przestrzenie coworkingowe, placówki religijne czy siedziby organizacji pozarządowych są postrzegane jako atrakcyjne lokalizacyjnie przez znikomą część badanych.

Podsumowując, skuteczna promocja działań integracyjnych wymaga przede wszystkim elastycznego dostosowania tematyki i formuły do zainteresowań oraz wieku uczestników, przy jednoczesnym zapewnieniu bezpłatnego dostępu i dogodnej lokalizacji spotkań. Wsparcie językowe (tłumacze, asystenci kulturowi) oraz atrakcyjne, międzykulturowe programy sprzyjają przełamywaniu barier i zwiększają motywację do udziału. Wykorzystanie dobrze znanych instytucji kultury i przestrzeni zielonych w otoczeniu osiedli może dodatkowo pomóc w przyciągnięciu szerokiego grona mieszkańców.

Co Pana/Pani zdaniem można zmienić w działaniach integracyjnych, aby bardziej zachęcały do uczestnictwa?

N=600; pytanie wielokrotnego wyboru.

W jakich miejscach najchętniej brał(a)by Pan/Pani udział w działaniach integracyjnych z osobami migranckimi?

N=600; pytanie wielokrotnego wyboru.

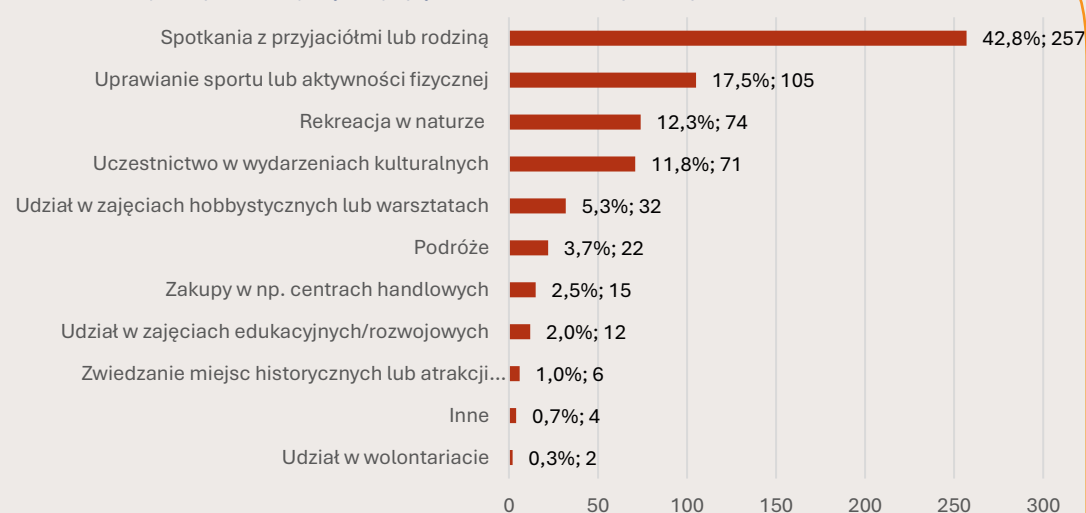
Wyniki badania pokazują, że mieszkańcy najczęściej spędzają wolny czas poza domem w gronie rodziny i przyjaciół – to właśnie kontakty towarzyskie stanowią najważniejszy element ich codzienności. Dużą popularnością cieszą się także aktywności związane ze sportem oraz rekreacją na świeżym powietrzu, a także uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych i rozwoju własnych pasji czy hobby. Warto podkreślić, że udział w wolontariacie, zakupy czy podróże stanowią raczej marginalny sposób spędzania czasu wolnego.

Jednocześnie odpowiedzi na pytanie o sytuację, w których respondenci chcieliby mieć możliwość poznania nowych mieszkańców miasta, wskazują na otwartość na integrację przede wszystkim w ramach aktywności, które i tak są dla nich istotne i przyjemne. Najwięcej osób wyraziło chęć nawiązywania kontaktów podczas wydarzeń kulturalnych, uprawiania sportu i rekreacji w naturze, a także podczas spotkań towarzyskich czy warsztatów hobbystycznych. Wskazuje to, że przestrzeń do integracji – również z cudzoziemcami – najłatwiej tworzyć tam, gdzie mieszkańcy czują się swobodnie i naturalnie spędzają swój czas. Integracja w tych kontekstach może być bardziej efektywna, bo wpisuje się w rzeczywiste potrzeby i preferencje mieszkańców, zamiast wymuszać udział w odrębnych, specjalnie dedykowanych wydarzeniach.

Wśród odpowiedzi wskazane jako inne, zdecydowana większość odpowiedzi dotyczyła braku zainteresowania integracją a nie innego sposobu na jej organizację.

Wnioski te podkreślają znaczenie „osadzania” działań integracyjnych w codziennych aktywnościach i realnych zainteresowaniach mieszkańców, a nie w sztucznie tworzonych, formalnych inicjatywach. To codzienne, wspólne doświadczenia mogą być najlepszą przestrzenią do budowania więzi społecznych i otwartości na nowe relacje w mieście.

W jaki sposób najczęściej spędza Pan/Pani wolny czas poza domem? N=600

Czy w którejś z Pana/Pani ulubionych aktywności chciał(a)by Pan/Pani mieć możliwość poznania nowych mieszkańców miasta? N=600

5. Postrzeganie działań integracyjnych w Lublinie

Świadomość na temat polityki integracyjnej miasta

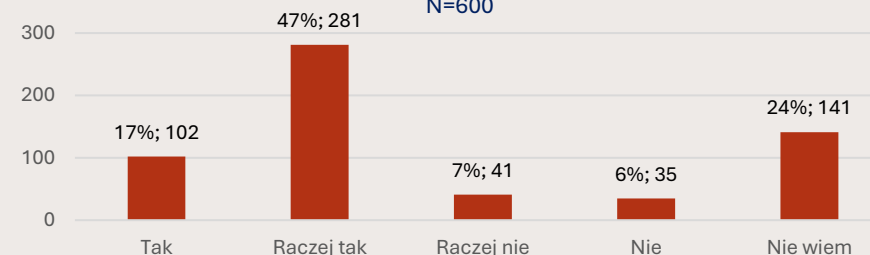
Większość respondentów uważa, że w Lublinie istnieje miejska polityka integracyjna wobec migrantów i uchodźców, choć często wyrażają to w sposób nie do końca zdecydowany. Przeważają odpowiedzi „raczej tak”, podczas gdy tylko co szósty badany jest o tym całkowicie przekonany. Jednocześnie znaczna część ankietowanych ma trudność z jednoznaczną oceną tej kwestii lub deklaruje brak wiedzy na ten temat, co może świadczyć o umiarkowanej rozpoznawalności lub niewystarczającej komunikacji działań integracyjnych na poziomie miasta.

W zakresie zarządzania integracją migrantów, zdecydowana większość respondentów wskazuje Urząd Miasta Lublin jako główną instytucję odpowiedzialną za ten obszar. Na kolejnych miejscach wymieniane są organizacje pozarządowe oraz Urząd Marszałkowski i Wojewódzki. Instytucje kultury, opieki społecznej oraz inne podmioty są wymieniane znacznie rzadziej. Wskazuje to na postrzeganie miejskich instytucji samorządowych jako kluczowych aktorów w prowadzeniu polityki integracyjnej, przy jednoczesnym dostrzeganiu roli organizacji społecznych i, w mniejszym stopniu, innych instytucji sektora publicznego i pozarządowego.

Takie rozłożenie odpowiedzi może świadczyć o przekonaniu, że działania integracyjne powinny być przede wszystkim koordynowane przez miasto, ale także o świadomości wielosektorowego charakteru tej polityki. Wyniki podkreślają potrzebę dalszego informowania mieszkańców o istnieniu i celach miejskich działań integracyjnych oraz o roli poszczególnych instytucji i organizacji w jej realizacji.

Czy według Pana/Pani istnieje w Lublinie miejska polityka integracyjna wobec migrantów i uchodźców?

N=600

Kto, według Pana/Pani zajmuje się zarządzaniem integracją migrantów w mieście?

N=600

Ocena działań integracyjnych realizowanych w Lublinie

Analiza odpowiedzi na pytania dotyczące oceny działań integracyjnych w Lublinie oraz potrzeb w zakresie ich rozwoju wyraźnie pokazuje, że bardzo duża część mieszkańców nie ma wyrobionego zdania na temat obecnych działań i kierunków zmian. Wysokie odsetki odpowiedzi „nie mam zdania” zarówno w pytaniu o ocenę dotychczasowych działań, jak i w pytaniu o potrzebę nowych inicjatyw, mogą wskazywać na ograniczoną wiedzę lub niski poziom zainteresowania mieszkańców tematyką działań na rzecz integracji migrantów.

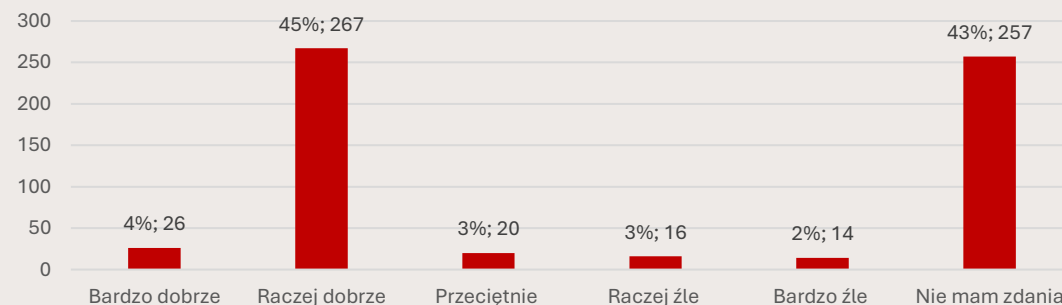
Wśród osób, które wyraziły swoje zdanie, przeważająca większość ocenia działania integracyjne raczej dobrze lub bardzo dobrze, co pozwala wnioskować, że odbiór tych inicjatyw jest pozytywny. Stosunkowo niewielki odsetek negatywnych ocen wskazuje, że nie budzą one istotnych kontrowersji.

Respondenci zapytani o to, jakie powinny być dalsze działania na rzecz integracji, zdecydowanie najczęściej wskazywali postulaty dotyczą zwiększenia dostępności kursów języka polskiego oraz edukacji na temat polskiej kultury i zwyczajów, co potwierdza wcześniej przedstawione wnioski o dominującym postrzeganiu integracji jako jednostronnego wysiłku w celu przystosowania się do nowego miejsca zamieszkania. Respondenci podkreślają też potrzebę rozbudowy i różnicowania oferty wydarzeń integracyjnych, zwłaszcza w formie cyklicznych i otwartych imprez plenerowych, festynów czy wydarzeń sportowych.

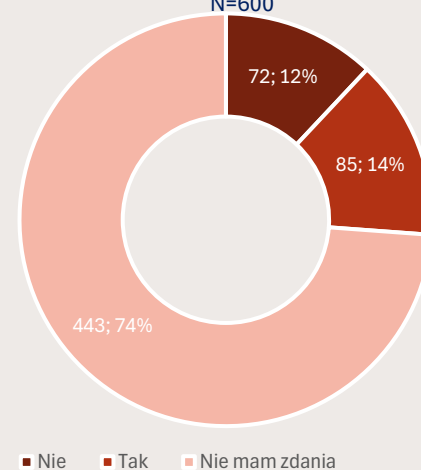
Kolejnym istotnym postulatem jest poprawa promocji i komunikacji działań integracyjnych – wskazywano na potrzebę lepszego promowania istniejących inicjatyw, większej obecności w mediach lokalnych i społecznościowych. Pojawiały się także głosy dotyczące potrzeby większego zaangażowania Urzędu Miasta, radnych oraz zapewnienia wyższego budżetu dla działań integracyjnych, a także na wspieranie przedsiębiorczości i integracji ekonomicznej migrantów.

Niektórzy respondenci przedstawiali przy tej okazji swój ogólny stosunek do integracji i obawy, wyrażające się opiniami o potrzebie jasnych kryteriów i większej kontroli nad napływem migrantów. Pojawiły się również głosy krytyczne, postulujące ograniczenie pomocy lub bardziej restrykcyjne podejście do integracji rozumianej w kategorii asymilacji i dostosowania się do lokalnej kultury i norm. Wyniki analizy pytań otwartego przedstawiono w tabeli na kolejnej stronie raportu.

Jak ocenia Pan/Pani działania podejmowane w Lublinie związane z integracją migrantów?
N=600

Czy Pana/Pani zdaniem należałoby podjąć jakieś dodatkowe działania związane z integracją nowych mieszkańców?
N=600

Kategoria dalszych działań	Główne postulaty dotyczące działań integracyjnych	Przykładowe wypowiedzi	Liczba wskazań
Edukacja i asymilacja kulturowa	Kursy języka polskiego (darmowe, obowiązkowe); Warsztaty na temat polskiej kultury i zwyczajów	„Powinny być dla nich darmowe kursy językowe” „edukacja ich na temat naszej kultury” „Uczenie tych ludzi polskiego”	18
Rozbudowa i jakość wydarzeń integracyjnych	Cykliczne, bezpłatne festyny, pikniki, dni międzykulturowe; koncerty, zawody sportowe, wydarzenia w plenerze	„Więcej wydarzeń integrujących mieszkańców” „kursy wakacyjne, pikniki integracyjne” „Organizowanie zawodów sportowych (siatkówka, tenis)”	17
Promocja i komunikacja	Kampanie informacyjne w mediach lokalnych i społecznościowych; Lepsze nagłośniecie i zasięgi działań	„powinno się to bardziej nagłośnić, może przez lokalne media” „więcej mediatyzacji” „brak kampanii informacyjnej, brak transparentności komunikacji”	11
Kontrola, weryfikacja i limity	Jasne kryteria przyjmowania migrantów i weryfikacja ich liczby; Ograniczenia napływu i sprawniejsza kontrola procedur	„ograniczyć ilość migrantów” „większa kontrola kto tu przebywa” „należałoby bardziej weryfikować, kto tu przychodzi”	10
Zwiększenie zaangażowania instytucji	Aktywna rola Urzędu Miasta i radnych; Wyższy priorytet i dedykowany budżet	„Urząd Miasta powinien przejąć obowiązki” „Rada miasta i prezydent powinni więcej działać w tym temacie” „Radni powinni więcej się tym interesować”	7
Zasoby i finansowanie	Większy budżet na integrację; Wsparcie dla migrantów w zakładaniu biznesów	„włożyć w ten temat więcej pieniędzy” „więcej wsparcia dla rozwoju ich biznesów” „pozyskanie funduszy na więcej działań”	6
Postawy restrykcyjne / „mniej pomocy”	Redukcja przywilejów socjalnych i wsparcia; Przymusowa asymilacja lub nawet deportacja	„mniej im pomagać” „Należałoby zrobić cokolwiek, byle ich tu zaasymilować” „Powinni mieć mniej przywilejów” „Odeśłać do domu”	3
Inne / niejednoznaczne	Uwagi ogólne („nie wiem”, „wszystko”); Sprzeczne czy anonimowe postulaty („coś powinno być, ale nie wiem co”)	„Nie mam zdania” „Trudno powiedzieć, nie znam się na tym” „wszystko”	61

ZAKOŃCZENIE

Przedstawione w raporcie wyniki stanowią diagnozę postaw mieszkańców Lublina wobec procesów integracyjnych zachodzących w ich mieście. Badanie, koncentrujące się na perspektywie społeczności przyjmującej, ukazało złożoność postaw wobec migracji oraz różnorodność doświadczeń i opinii, które kształtują lokalny kontekst integracji.

Zebrane dane wyraźnie wskazują, że procesy integracyjne nie są postrzegane przez mieszkańców w sposób jednolity. Obok licznych przykładów otwartości, tolerancji oraz gotowości do współdziałania, obecne są także obawy, dystans społeczny oraz niechęć wobec nowych mieszkańców, często wynikające z barier językowych, kulturowych czy poczucia zagrożenia bezpieczeństwa i konkurencji na rynku pracy.

Ważnym wnioskiem jest, że codzienne interakcje mieszkańców z migrantami, szczególnie w naturalnych przestrzeniach życia społecznego (takich jak sąsiedztwa, miejsca pracy czy wspólne spędzanie czasu wolnego), odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu postaw i zaufania społecznego. Wnioski z badania mogą być zatem ważnym punktem wyjścia do opracowania rekomendacji działań integracyjnych, które powinny uwzględniać realia codziennego funkcjonowania społeczności oraz istniejące bariery uczestnictwa, takie jak ograniczenia czasowe czy zdrowotne.

Należy także podkreślić ograniczenia przeprowadzonego badania. Wyniki bazują na subiektywnych percepcjach i deklaracjach mieszkańców, bez uwzględnienia bezpośrednich opinii migrantów, co oznacza, że badanie przedstawia tylko jedną stronę złożonych relacji społecznych. Dalsze analizy powinny zatem obejmować również perspektywę samych migrantów oraz pogłębione jakościowe badania dotyczące specyfiki lokalnych uwarunkowań integracyjnych.

Ostatecznie, badanie to potwierdza znaczenie dialogu społecznego i skutecznej komunikacji polityk integracyjnych. Tylko dzięki świadomemu zaangażowaniu lokalnych instytucji, organizacji społecznych oraz samych mieszkańców możliwe będzie zbudowanie skutecznej strategii integracyjnej, która odpowiada na potrzeby wszystkich członków społeczności miejskiej, budując atmosferę wzajemnego zaufania, zrozumienia i współpracy.

Załącznik 1. Kwestionariusz ankiety

Lista zawiera jedynie treść pytań bez kafeterii i skal pomiarowych stosowanych w badaniu.

1. Jak ważnym aktualnie tematem w życiu publicznym miasta jest obecność tzw. nowych mieszkańców?
2. Jak ocenia Pan/Pani skalę zmian dotyczących liczby nowych mieszkańców w ostatnich 5 latach?
3. Czy dostrzega Pan/Pani jakieś zmiany w życiu miasta wynikające z obecności nowych mieszkańców?
4. Jakie zmiany Pan/Pani zauważa?
5. Jak ocenia Pan/Pani te zmiany?
6. Proszę krótko uzasadnić, z czego wynika taka ocena.
7. Czy zwiększająca się obecność cudzoziemców w mieście jest zjawiskiem tymczasowym czy trwałym?
8. Jak dużo migrantów mieszka w Pana/Pani sąsiedztwie?
9. Czy zauważa Pan/Pani zmiany mające bezpośredni wpływ na codzienne funkcjonowanie?
10. W jakich obszarach Pana/Pani codziennego funkcjonowania zaszły zmiany?
11. Jak ocenia Pan/Pani te zmiany?
12. Jak często ma Pan/Pani kontakt z migrantami w Lublinie?
13. Z jakich krajów pochodzą osoby, z którymi ma Pan/Pani kontakt?
14. W jakich kontekstach/sytuacjach spotyka się Pan/Pani z migrantami?
15. Jakie bariery w relacjach z nowymi mieszkańcami Pan/Pani dostrzega?
16. Proszę opisać dokładniej napotymane bariery i trudności.
17. Czy w gronie Pana/Pani znajomych są migranci, którzy przybyli w ostatnich 5 latach?
18. Proszę określić poziom swojego zaufania do migrantów na skali od 1 do 10.
19. Na ile byłby/byłaby Pan/Pani gotowy/a zaakceptować migranta w różnych rolach społecznych?
20. Jak Pana/Pani zdaniem powinny przebiegać relacje między migrantami a społecznością przyjmującą?
21. Czy zna Pan/Pani jakieś działania integracyjne w Lublinie? Proszę wymienić.
22. Które działania integracyjne są Panu/Pani znane?

23. Czy uczestniczył/a Pan/Pani w działaniach integracyjnych?
24. Z jakich powodów nie zamierza Pan/Pani brać udziału w takich wydarzeniach?
25. Co można zmienić w tych działaniach, aby bardziej zachęcały do uczestnictwa?
26. W jaki sposób najczęściej spędza Pan/Pani wolny czas poza domem?
27. Czy w którejś z ulubionych aktywności chciał(a)by Pan/Pani poznać nowych mieszkańców?
28. W jakich miejscach najchętniej brał(a)by Pan/Pani udział w działaniach integracyjnych?
29. Czy według Pana/Pani istnieje w Lublinie polityka integracyjna wobec migrantów?
30. Kto zajmuje się zarządzaniem integracją migrantów w mieście?
31. Jak ocenia Pan/Pani działania podejmowane w Lublinie związane z integracją migrantów?
32. Czy należałoby podjąć dodatkowe działania związane z integracją? Jakie?

Metryczka: Płeć, Wiek, Sytuacja materialna, Sytuacja zawodowa, Wykształcenie, Okres zamieszkania w Lublinie, Sytuacja rodzinna, Posiadanie dzieci, Znajomość języka obcego, Doświadczenie migracyjne, Dzielnica zamieszkania.